ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 112 (10866) | 1962 оной майн 13, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

үмэр замай транспортын хүдэлмэридэ шэнэ амжалта туйлахын түлөө!

эр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн рэ 1962 оной майн 10-да нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

тэ нүхэд! Донбассай т станциһаа ерэһэн отагай хүн нүхэр Дег дурадхалда ямараар байһан тухайгаа эгээн лэ эхиндэ тог хые хүсэнэб.

тэ ханинар, хүндэтэ амшадай тоодо хүнүү улха хэрэгтэ хүнгэхэ дахa ябадалһаа таа эргылхые хүсэхэ бай рбэз таанад өөрынгөө мэргэжэлгүй түмэр ые абаха болоо һаа соо шэмээтэй болоно), транспортын хүдэлмэ э дүнгые муудхаахат. соо шэмээтэй болоно). э болгоомжотой байг өө түмэр замай тран ажал хэрэг һайнаар имэһээ таанадай дун олсохо дуратайшуул хал. (Зал соо шэмээ оно).

ар хандаһанайтнай, айдабари үзүүлһэнэй лөө баясхалан хүргэ зүбшөөгыт. Зүгөөр жотой байгты гэжэ да бтан хэлэхые хүсэнэб. соо шэмээтэй болоно, шана). Энэ хадаа тү ай транспортын хүдэл аша туһада таарана. шэмээтэй болоно).

таанадые, таанадаар лан советскэ олон тү арта түмэр замшадые партиин Центральна эй, Министрнүүдэй зүгһөө амаршал зүбшөөгыт. (Нэрьемэ льга ташалга).

манай ороной хүдэл ангиин эгээн ехэ, һай хидэһэн отрядуудай лөөлнэт. Танай зэргэ хахад шахуу милли бии. Зүгөөр тоогоороо хаһаатнай гадна, ха түрүүндэ түмэр замай рт арадай ажахыда шанартай. Тиимэһээ шэнэ Программаар тын үмэнэ табигда рилгонуудые хайшан гэнөөр, амжалтатай үргэхэб гэжэ таанад эхын тулада энэ зүб лаха гэжэ партиин льна Комитет, прави шиидхэһэн байгаа.

өөрынгөө зорилго дүүргэжэ шадаа гэжэ байна. Нүхэр Беще һайнтай элидхэл до өөндэ хабаадагшадай үгэнүүд дотор тран гол шухала зорилго үбөөр тодорхойлогдоо, ажал хүдэлмэри һай ехэ арга боломжо үүлэгдээ, бүхы арга уудаа элсүүлхэ то замууд хараалагдаа. стическэ общество далайсатайгаар бай байһан үедэ транспор адань түргэнөөр хүг эрэгтэ зүблөөнэй ехэ үргэхэ байһаниинь со

партиин Программа э дүүргэгдэхээр ха нхай. Эдэ жэлнүүдтэ тическэ общество б байгуулагдаха. Эдэ уудые бодотоор бэе эрэгтэ манай партиин радай бүхы хүсэлэл мүнөө зорюулагда

домогые бодото хэ хын түлөө бидэнэр гэжэ совет дуунуу соо хэлэгдэдэг. Тон хэлэгдэнхэй, һайн Эдэ үгэнүүдые манай тааруулан бидэнэр лэдэг байнабди: Ма ин агууехэ Програм рэхын — коммунисти щество байгуулхын бидэнэр түрөөбди. щество бидэнэр бай и, заатагүй байгуул (Удаан альга ташал

Бүхы хүнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байхаар, мүлжэгшэдтэ бэшэ, харин өөһэдтөө, бүхы обществодоо хүдэлдэг, юумээр дутадаггүй байхаар, өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хангахын тулада өөһэдынгөө ажалаар шухала хэрэгтэй баялиг байгуулдаг байхаар тиимэ общество байгуулха гээшэ хүн түрэлтэнэй эрхим хүнүүдэй һайн һайхан һанал хүсэл байһан юм. Иимэ общество байгуулха замые хүнүүд хэдэн зуун жэлэй туршада бэдэрдэг байгаа, зүгөөр Маркс, Энгельс, Ленинэй хүдэлмэришэн ангиие научна коммунизмаар зэбсэглэхэ хүрэтэрнь энэ замые олодоггүй байгаа бшуу. Харин мүнөө агууехэ Ленинэй байгуулһан коммунистнуудай партиин хүтэлбэреэр, марксизм-ленинизмын һургаалда үндэһэлэн манай арад хүнүүдэй энэ һайн һайхан һанал хүсэлые бодотоор бэелүүлжэ байна. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Коммунистическэ общество байгуулха бусад шухалын шухала асуудалнуудые тодорхойлхоһоо гадна, партиин Программа хадаа ерэхэ хорин жэлэй туршада транспортын бэелүүлхэ хараа замуудые, зорилгонуудые наринаар тодорхойлһон байна.

Экономикын, эрдэм ухаанай, техникын хүсэн түгэлдэрөөр ургалта транспортые үзэгдөөгүй түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгохо байна. Бүхы түхэлэй транспорт, нягта холбоотойгоор хүдэлмэрилхэ, үнэхөөрөөл нэгэн ниитэ транспорт болохо байна. Транспорт дээрэ угаа ехэ техническэ шэнэдхэлгэ болохо.

Иимэ хараа зам табихадаа парти хадаа хамагай түрүүндэ хүгжэлтэ ехэтэй транспортгүйгөөр коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха зорилгонуудые шиидхэхын аргагүй байһые анхаралдаа абаһан байха юм.

Социализм байгуулжа бидэнэй һаяхан эхилээд байһан үедэ агууехэ Ленин иигэжэ хэлээ һэн: «Түмэр замгүйгөөр социализм байгуулагдахагүйһөө гадна, харин бултадаа нохойнууд мэтэ туража үхэхэ... **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Түмэр замгүйгөөр юу барижа болохоб?... Түмэр зам —гол шухала юумэн болоно, энэ хадаа город хүдөө хоёрой, промышленность газар таряалан хоёрой хоорондохи эгээн лэ эли тодо холбоо барисаанай үзэгдэл болоно гээшэ. Энэ холбоо барисаанда социализм бүрин үндэһэлдэг байна». **(Альга ташалга).**

Владимир Ильич Ленинэй эдэ заабаринууд, харин зарим шухала нэмэлтэ оруулхада манай үе сагташье хүсэндөө байна. Ушарынь хадаа Ленинэй мэндэ байхада, агаарай транспорт манайда оройдоошье байгаагүй, бусад түхэлэйшье транспорт тон багахан үүргэ дүүргэдэг байһан юм. Мүнөө ашаа шэрэлгэдэ түмэр замай транспорттай хамта далайн, гол мүрэнэй, илангаяа автомобильна транспорт ехэ үүргэ дүүргэнэ. Агаарай транспорт илангаяа пассажирнуудые зөөлгөөр өөрыгөө улам ехээр харуулдаг боложо байна.

Юрэнь транспорт хадаа имагтал ажахын зорилгонуудые дүүргэдэг организаци гээшэ гэжэ тоологдодог. Теэдшье энэ хадаа тэрэнэй гол шухала хүдэлмэринь болоно. Зүгөөр эдэ зорилгонуудые дүүргэхэдээ транспортын хүдэлмэрилэгшэд политикын олон шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, хүдэлмэришэн ангиин болон таряашадай холбоо барисаа бэхижүүлгэдэ, культурна байгуулалтада сэгнэшэгүй туһаламжа үзүүлэгдэнэ гээшэ. Транспорт хадаа Советскэ Союзай арадуудай хоорондоо бүри олооро ябалсажа байлгада, тэдэнэй хани барисаа бэхижүүлгэдэ, арадай ажахын болон соёл культурын бүхы һалбаринуудта туйлагдаһан амжалтануудаа манай ороной арадуудай, социалис болон капиталис оронуудай арадуудай хоорондоо халан абалсалгада туһалдаг арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Транспортын ажал-ябуулгын түрүүшын ээлжээнэй шухала удхашанартай баһа нэгэ тон шухала тала тухай һануулхамни. Манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха шадабари тухай би эндэ хэлэнэб. Бидэнэр хадаа манай транспортые дард гэмэ байлгаха ёһотойбди, совет гүрэнэй, бүхы социалистическэ системын аюулгүй байдал хүсэдөөр хангахын тулада шухала болохо тиимэ түргэн хүдэлдэг замтай байха ёһотойбди гэжэ хэлэхэшье байнаб.

Орон доторнай хаа хаанагүй зохёон байгуулхы хүдэлмэри эдэбхитэйгээр хэгдэнэ. Теэд амжалтануудай хажуугаар, бэрхэшээлшье үзэгдэдэг. Арадай хэрэглэлэй зарим эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоной хэрэглэмжэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй. Гэр байрашье зарим зэргээр дуталдадаг. Эдэ бэрхэшээлнүүдые дабахын тулада парти болон Советскэ правительство эрид шууд хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы дээрээ тон ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Тэдээгээрээ манай парти, совет арад омогорхохо ёһооройл омогорхохо эрхэтэй гээшэ.

Энэ хадаа манай партиин тэмсэлэй, промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, манай интеллигенциин, бүхы совет арадай ажалай гайхамшагта үрэ дүн болоно, энээндэ транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бага бэшэ габьяа бии гэжэ таанадта хэлэхэдэмни намда ехэ аятай байна. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд, тобшоор хэлэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ таанад ехэ хүдэлмэри хээт, энэ хадаа үнэхөрөөл ехэ, һайса магтахаар хүдэлмэри болоно. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Зүгөөр «магтахаар» гэжэ үгые ондоо үгөөр һэлгэжэшье болохо байгаа даа. Хэрбээ жэшээнь «магтахаар» гэжэ үгые «шагнагдахаар» гэжэ үгөөр һэлгээ һаа һайшаалсахаар хүнүүд таанадай дунда олон байха гэжэ би мэдэнэб. Зүгөөр таанад шагналнуудаа абаад байнат. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Эдэ шагналнуудые таанад абаха ёһооройл абаат. Зүгөөр баһа нэгэ орден гү, али медаль үгтэбэл, хүнүүдтэ үлүү болохогүй гэжэ таанад хэлэжэ шадаха байнат. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташана).** Энэшье мүн лэ зүйтэй байна. Зүгөөр юумые хэм соонь хэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэдэг байна ха юм. Харин өөһэдынгөө участогуудта мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байһан бусад нүхэдые атаархуулһанай хэрэггүй. Таанад абаха юумээ абаат, саашадаашье һайнаар хүдэлэгты. Урдань албан тушаалда удаан ябаһан хүнүүд иигэжэ хэлэдэг һэн: «бурханда мүргэхэ, хаанда алба хэхэ саг барагдахагүй». **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташана).**

Бидэнэр энээниие ондоогоор хэлэжэ шадахабди: арадайнгаа тулада хэгдэһэн һайн ажал, өөрынгөө уялгануудта хэшээлтэйгээр, үнэн сэхээр, үнэхөөрөөл коммунис ёһоор хандалга манайда ходоодоо хүндэтэй байха. Парти, правительство, арад энээниие хэзээдэшье мартахагүй. Обществын аша туһада, коммунизм байгуулгын аша туһада зорюулан ажалшадай гаргаһан үнэн сэхэ хүсэлэл оролдолгонуудые эрхимээр тэмдэглэхэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд, манай транспорт һүүлэй жэлнүүдтэ амжалтатайгаар хүгжөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Манай түмэр замуудай ашаанай эрьесэ бүхы капиталис оронуудай бултанайнь түмэр замай ашаанай эрьесэһээ ехэ, Америкын Холбоото Штадуудай түмэр замуудай ашаанай эрьесэһээ хоёр шахуу дахин ехэ гэжэ таанад мэдэнэт.

Һүүлэй жэлнүүдтэ транспортда техническэ шэнэдхэлгын, түмэр замуудые электрификацилгын талаар угаа ехэ хүдэлмэри хэгдэһэниинь илангаяа шухала байна. Имагтал һүүлшын зургаан жэлэй туршa соо 10 мянга гаран километртэ электровозууд, 20 мянган километр түмэр замда тепловозууд ябадаг болоо. Дэлхэй дээрэхи тон томо Москва Байгал хоёрой хоорондохи 5 мянга 500 километр утатай замда электровозууд ябадаг болоо. Электровозуудай ябадаг болоһон замай утын болон электрификациин түргэнөөр хэгдэлгын талаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. **(Альга ташалга).**

Партиин XX съездын урда тээ, Каганович болон Молотовой транспортын хэрэгүүдые эрхилжэ байхада транспортые техническэ талаар шэнэдхэхэ хэрэгэй ямар байдалтай байһые мүнөө һануулангүй гаража болохогүй байна. Тэдэнэр транспортын хүгжэлтэдэхи шэнэ, түрүү шэглэлнүүдые ойлгодоггүй байһан дээрэһээ хуушанай-хяараа байхые, паровоз хэрэглэхые үсэдөөр оролдодог, техническэ дэбжэлтэдэ али бүхы һаад ушаруулдаг байгаа. Нүхэдүүд, һанаад үзыт, XX съездын урда тээ манайда оройдоол 5 мянга 400 километр гү, али түмэр замуудай 5 процентһээ багадань электровозууд ябадаг болоһон байгаа ха юм.

Хэрбээ Молотов болон Каганович тухай хэлэхэ болоо һаа, эдэнэр ондо ондоо хүнүүд байгаа. Хэзээдэшьеб Молотов түмэр замай транспортые шефтээ абаһан хүн байһан юм. Зарим транспортнигуудай хараа бодолой ёһоор тэрэ хадаа «туһатай шеф» байгаа. Молотов түмэр замай транспортын хүдэлмэри мэдэдэггүй байһан аад, шеф, юумэ эригшэ байһан уялгаяа нэтэрүүгээр дүүргэдэг һэн—«ехээр юумэ эри, ехэ юумэн абтаа һаа бури һайн». Энээниие өөрымни үүргэ гэжэ тэрэ тоолодог байһан юм.

Түмэр замуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд Молотовой иимэ «хүтэлбэридэ» муу бэшээр хандадаг байгаа гэжэ би нэгэтэ бэшэ дууладаг байгаа һэм. Нэгэдэхеэр, тэрэ түмэр замай транспортын хүдэлмэридэ үнэндөө хамааралсадаггүй байгаа, энэнь түмэр замуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ таатай байгаа бшуу. Эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэридэнь тэрэ һаад ушаруулдаггүй байгаа ха юм. Хоёрдохёор, тэрэ түмэр замда зорюулан абажа шадаха юумэеэ абажа үгэхые оролдодог, тиигэжэ түмэр замшадта һаймһарха һэдэлгэ гаргадаг байгаа. Энэнь мүн лэ туһатай гэжэ тоологдодог һэн, теэд энэнь заримдаа бодолтой бэшэ, заримдаа гүрэнэй аша туһада тааруу бэшэ байгаа ха юм.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КЯХТЫН, МУХАРШЭБЭРЭЙ, БАРГАЖАНАЙ, ТҮНХЭНЭЙ, БИЧУРЫН, ТАРБАГАТАЙН, ЗАИГРАЙН АЙМАГУУД ЭРТЫН ТАРИЛГААР ГЭЭГДЭНЭ

☆ ☆ ☆

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

КПСС-эй обком, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет колхоз, совхозуудта тарилгын ябаса тухай асуудал хаража үзөөд, хабарай тарилгын хүдэлмэринүүд тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй, республикын олохон аймагууд ороо һото эртын ургамалнуудые тариха талаар ехээр гээгдэлдэ ороо гэжэ тэмдэглэнэ. Майн 10-най мэдээнэй ёһоор орооһото, бобово ургамалнуудые тарилгын түсэб оройдоол 39 процент, тэрэ тоодо шэнинсэ тарилгын — 59 процент, хара таряа тарилгын түсэб 87 процент дүүргэгдээ. Эртын орооһото ургамалнуудые тарилгаар Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Бичурын, Баргажанай, Түнхэнэй, Заиграйн, Тарбагатайн аймагууд гээгдэнэ.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэнэй шалтагаанаар республикадамнай майн 10-да үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 48,8 мянган гектараар бага таригдаһан байна. Олохон колхоз, совхозууд горох, бобы тарилгые мүнөөшье болотор дүүргээгүй, харин дурсагдаһан ургамалнуудые тариха болзор үнгэрэнхэй.

Техникые муугаар ашаглаһан ушар хабарай тарилгын гээгдэлдэ ороһоной гол шалтагааниинь мүн болоно гэжэ КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет тоолоно. Тракторнуудай олонхинь нэгэ халаанда хүдэлнэ, зарим ажахынуудай трактористнууд нэгэ нэгэ халаанда хүдэлхын орондо бүхэли сүүдхээр ажаллана, энэнь ажалай бүтээсэдэ, тарилгын шанарта муугаар нүлөөлнэ. Тоһо, горючи, үрэһэнэй саг соогоо асарагдаагүйһөө, тэрэшэлэн элдэб частьнуудай эмдэрһэнһээ боложо тракторнууд оло дахин миин согсоно. Илангаяа Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Заиграйн аймагуудай колхоз, совхозуудта тракторнууд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Тэндэхи ажахынуудта 15-най хүсэтэй трактораар майн түрүүшын 10 хоногто дунда зэргээр 100 гектарһаа бага газар (зөөлэн хахалалгада оруулхада) хахалһан байна, харин тиихэдэ түрүү ажахынуудта тракторнууд 150—160 гектар газар хахалаа.

Мухаршэбэрэй, Кяхтын аймагуудай олохон ажахынууд газарай хүрьһэ саг соонь бэлдээгүйһөө, хабарай үедэ газар түргөөр хахалха тушаа зохихо хэмжээ абаагүйһөө боложо, хабарай тарилга удаа руулна.

Хэжэнгын, Погранична совхозуудта, тэрэшэлэн бусадшье зарим ажахынуудта орооһото ургамалнуудые тарилгын талаар агротехникын заабаринууд олохон ушарта хазагай руулагдаа: гүйхэнөөр, жэгдэ бэшээр хахалагдаа, үрэһэн жэгдэ бэшээр таригдаа, тарилгын нормо доошолуулагдаа, шанар һайнтай болгогдоогүй үрэһөөр таригдаа гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэбэ. Зохихо арга боломжын бии байбашье, нарин зүрүүдтайгаар, хэрээһэлүүлэн тариха арга олохон ажахынуудта тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Таряалангай талмайе буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ, тусхайлбал тарилгын урда тээ, мүн тарилгын һүүлээр борнойлхо асуудалда зохихо анхарал хандуулагданагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд яахадаа гарааб гэхэдэ, ажахынуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд болон механизаторнууд тарилгые саг соонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ асуудалда зохихо анхарал хандуулнагүй, партиин олохон райкомууд, аймгүйсэдкомууд тарилгын гээгдэлтэйгээр, шанар муутайгаар хэгдэжэ байһан ушартай эбсэнэ, тарилгын үедэ дутагдалнуудые усадхаха, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө ажахынуудтахи хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ тушаа яаралтай хэмжээ абанагүй, хабарай тарилга дээрэ ниитэполитическэ хүдэлмэри, социалис мүрысөө һулаар эмхидхэнэ.

КПСС-эй обкомой бюро Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

1. Ургамал бүхэниие агротехническэ эрхим һайн болзорто, һайн шанартайгаар тариха зорилгоор тарилгын хүдэлмэриие түргэдхэхэ тушаа ажахы бүхэндэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалхыень Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствые, тэрээнэй нютагуудай управленинүүдые, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

2. Хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ трактор, сеялкэ бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, хоёр халаанда хүдэлхын тула тракторна бүхы агрегадуудые хүсэд хүрэхэ трактористнуудаар, сеялкэшэдээр бүридхэхэ асуудал шиидхэхыень Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствые, тэрэнэй нютагуудай управленинүүдые, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха. Тракторна агрегадуудые техническэ талаарнь һайнаар хангаха ажал эмхидхэхэ, ямар нэгэн техническэ шалтагаанаар миин зогсохо ябадал болюулха. Тоһо, горючи болон үрэһэ агрегадуудта саг соонь абаашалгые хаа хаанагүй хангаха.

3. Газарай хүрьһэ шанар һайнтайгаар элдүүрилхын түлөө нарин нягта хиналта тогтоохо, үрэһые ямар нормотойгоор, али зэргын гүнзэгыдэ тариха, хороор угааха асуудал наринаар сахиха, орооһото ургамалнуудые имагтал нарин зүрүүдтайгаар, хэрээһэлүүлэн тариха хэрэгые хинаха гээшэ бүхы партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилгонь мүн гэжэ тоолохо. Тарилгын хүдэлмэриин шанар хинаха хэрэгтэ ниитын инспекторнүүдые хабаадуулха.

4. Кукуруза тарилгада эрхим һайнаар бэлдэжэ, энэ шухала ургамал тариха ажалые эмхитэйгээр үнгэргэхыень, Продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствые, тэрээнэй нютагуудай управленинүүдые, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомуудые, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудые уялгалха. Кукурузын талмайнуудай гектар бүридэ 20—25 тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ гаргаха ажалые бүхы ажахынуудта эмхидхэхэ.

Кукурузын талмайнуудые уһалха бүхы арга боломжо хэрэглэхэ. Кукуруза агротехническэ түрүү аргаар элдүүрилэн ургуулха дүй дүршэлдэ кукурузашадай звенонуудые һургаха ажал эмхидхэхэ.

5. Энээнһээ урда тээ свёкло таряагүй аймагуудта сахарай свёклын энэ жэлдэ нилээд ехээр таригдаха байһыень хараадаа абажа, свёкло тарилгын агротехникэ шудалха талаар свёклошодой звенонуудай тусхай семинарнуудые үнгэргэхыень, энэ ургамалые агротехническэ эрилтын ёһоор тарихыень райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

Ажахы бүхэндэ баталан абтаһан түсэбэй ёһоор хартаабха хаһа саг соонь һуулгаха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ.

6. Техникээ һайнаар ашаглаха тушаа түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые, хабарай тарилга дээрэ эрхим амжалта туйлаһан түрүү кукурузашадай, түрүү бригаданууд болон ажахынуудай дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхыень КПСС-эй райкомуудта, аймгүйсэдкомуудта, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта, областной, район хоорондын газетэнүүдэй редакцинуудта, радио, телевиденидэ дурадхаха.

〇〇〇●〇〇〇

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1962 оной майн 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

	Бухыдөө таригдаһаниинь	тэрэ тоодо шэниисэ	горох
Заиграйн	34	59	16
Мухаршэбэрэй	20	37	20
Сэлэнгын	37	76	30
Тарбагатайн	40	67	26
Улан-Удын управлени (бүхыдөө)	**30**	**55**	**23**
Б-Кударын	31	63	46
Баргажанай	27	46	27
Кабанскын	30	49	49
Ахын	—	—	—
Прибайкалиин	27	57	14
Хойто-Байгалай	—	—	—
Түнхэнэй	22	48	32
Кабанскын управлени (бүхыдөө)	**27**	**51**	**35**
Бичурын	36	61	55
Зэдын	31	74	37
Закаменай	31	102	50
Кяхтын	21	42	3
Кяхтын управлени (бүхыдөө)	**30**	**61**	**33**
Баунтын	—	—	—
Яруунын	11	63	2
Хориин	37	75	19
Хориин управлени (бүхыдөө)	**24**	**73**	**8**

Георгий Хорошуновай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабарай тарилга дээрэ ажаллажа байна. Энэ бригадада һаяхан Онохойн совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой дамжуулгын улаан вымпел барюулагдаба. Эндэхи механизаторнууд эртынгээ тарилгые майн 15-һаа оройтуулангүй дүүргэхэ уялга абаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ И. И. Филиппов (зүүн талаһаа) бригадир Г. Н. Хорошуновта вымпел барюулжа байна.**

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЫН ҮРГЭЛЖЭЛ[Э]

Каганович тад ондоо ябадал гаргадаг байгаа. Түмэр замые би һанажа байгуулһан хүм гэһэншүүгээр найдуулхые Каганович оролдодог һэн. **(Зал соо энеэлдээн болоно).** Тэрэ Зам харилсаанай министерствоһээ гаража ошоходоо түмэр замууд хүдэлхэеэ болишохо гэһэншүүгээр тоолодог байһан юм. Каганович бэедээ угаа ехээр найдадаг хүн байгаа. Зарим нэгэн юумэ ёһоор мэдэхэгүй аад лэ, бэедээ ехээр найдадаг байха гээшэ тэрэ хүндэ хододоо зол хубигүй ябадал болодог байна бшуу. Каганович бүхы юумэ мэдэдэгби гэжэ өөрөө этигэдэг, тиигээд бусадта этигүүлхые оролдодог байгаа.

Кагановичын намда нигэжэ хэлэһыень һананаб: «би алдуу хэдэг байгааб даа, энээниие мэдэрнэб. Би мүнөө ябахаяа байнаб, али та намайе ябуулхаяа байнат, зүгөөр түмэр замай транспортда ямар нэгэн ушарай болоод гү, али ямар нэгэн бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоод байгаа һаань, би түрүүшын уряагаар бусахаар хододоо бэлэн байнаб. Энээниие хараада абаарайгты».

Иимэ юумэ хэхэ шухала болохо гэжэ тэрэ һанадаг байгаа. Зүгөөр Кагановичын гаража ошоһоной һүүлээр түмэр замуудай хүдэлмэрилэгшэд хүнгэнөөр амилдаг болоо гэжэ ажабайдал харуулаа. Энэниие ойлгосотой, ушарынь түмэр замай транспорт орёо организм, ехэ механизм, механизмһаа байтагай хүтэлбэрилгын хурса мэдэрэлтэй һудаһан болоно бшуу. Хэрбээ нэгэ газарта бэрхэшээлэй болоо һаань, бүхы юумэ зогсошоходоо болохо бшуу. Амиды бэеын һудаһан соо шуһанай хаагдаһанһаа уламжалан шуһанай бүхы гүйсэ нигэжэ һаатадаг байлаха юм. Шуһанай гүйсын һаатальгаһаа уламжалан бүхы бэень муудадаг. Тэрээн шэнги түмэр замай транспортын хүдэлмэридэ һаад болоо һаа, заабол ороной бүхы арадай ажахыда заабол нүлөөлхэ байна бшуу.

Манай түмэр замай транспортын мэргэжэл ехэтэй хүтэлбэритэй байһанаар: түмэр замай транспортын амжалтатайгаар хүдэлхын тулада шухала болохо инженер, технигүүдэй, хүдэлмэриншэдэй бэлэдхэгдэһэнээр, бүхы албанай байгуулагдаһаар манай парти омогорхоно. **(Альга ташалга).**

Тиимэһээ Кагановичын гаража ошоһоной һүүлээр түмэр замай транспортын хүдэлмэри муудахагүй, харин тад һөөргэ, һайжарха, транспортын хүтэлбэри һайжарха гэжэ бидэнэр лаб этигэдэг байгаабди. **(Удаан альга ташалга).**

Юрэнь бадаралга хашхаралгаар хүтэлбэрилжэ болохогүй, энэ хадаа хүтэлбэриин тон муу арга болоно. **(Альга ташалга).** Зарим хойрог этэгээдүүд бүри шангаар хашхархадаа бусадһаа үлүү ехэ юумэ мэдэдэг, хэрэгые бултанһаа һайнаар ойлгодог хүн гээшэб гээд өөрытөө харуулнаб гэжэ һанадаг байна. Энэнь тад ондоо байшадаг гэжэ ажабайдал гэршэлэн харуулаа. Каганович бадашаха, албадан захирха дуратай хүн байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэнһээ шангаар бадашадаг хашхардаг хүнэй олдохонь бэрхэтэй байһые таанад өөһэдөө һайнаар мэдэнэ ёһотойт. **(Зал соо энеэлдээн болоно, альга ташана).**

Каганович түмэр замуудта паровоз гол юумэ гээшэ гэжэ хододоо тоолодог байгаа, эрдэмтэй паровознигууд паровоз гээшэ хүдэлсын талаар тон доогуур коэффициенттэй машина гэжэ өөһэдөө мэдэрдэг байгаа бшуу. Энэ хадаа транспортын эгээн лэ өөдэгүй тулюур талань байгаа бшуу.

Революциин түрүүшын жэлнүүдтэ түмэр замые электрификацилха арга боломжо бидэндэ байгаагүй, манайда шухала материальна арга боломжонууд байгаагүй. Энэ шалтагаанаар лэ бидэнэр электровозуудые хэрэглэжэ шадаагүй байгаабди. Зүгөөр материальна, техническэ арга боломжонуудтай болоод байхадаа урдынгаа шата дээрэ үлэжэ, паровозые магтан дуулаха болоо гээшэ һаа техническэ дэбжэлтын аша туһада шухала шэнэ юумые ойлгоогүй, байгуулагдаһан юумые, оролдосотойгоор дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй болоод байһан юумые обёороогүй ябадал болохо байгаа бшуу.

Партиин XX съездын һүүлээр энэ политикые бидэнэр шүүмжэлээбди, Кагановичын гаража ошоһоной һүүлээр түмэр замшад өөһэдынгөө шадабариие һайнаар харуулаа. Транспортын хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэдэг бүхы түмэр замшадай хүдэлмэреэр, тэрэшэлэн түмэр замай транспортые ажал хэрэгээ һайнаар мэдэн хүтэлбэрилдэг танай министр нүхэр Бещевэй хүдэлмэреэр бидэнэр ехээр һаналаа хананги байнабди гэхэ хэлэхэ ёһотойб. **(Альга ташалга).**

Бидэнэр таанадые магтанабди, зүгөөр таанар дүршэлтэй хүнүүд байгаа хадаа үнгэрмэ ехээр магтажа болохогүй, магтуулхадаа бэеэ дээгүүр табижа болохогүй гэжэ ойлгоно ёһотойт гэжэ би һананаб. Һайнаар хүдэлмэрилэгшые парти магтадаг, хэрбээ хүнэй ехэрхүү зан гаргаад, муугаар хүдэлжэ ороо һаань, парти хадаа ехэрхүү зан гаргагшадта мэдэрэл оруулха арга оложо шададаг байна. **(Альга ташалга).** Нүхэдүүд, энээниие һэргылхын тулада би хэлэнэб. **(Альга ташалга).** Һэргылэлгын хүдэлмэри ямаршье хэрэгтэ һайнаар хэхэ шухала, илангаяа таанадай локомотивуудаа шалган хаража, һайнаар харууһалаад байгаа һаатнай тиимэ локомотивууд удаан саг соо, һайнаар хүдэлхэл байха. **(Альга ташалга).** Энэ хадаа ямаршьеб һануулга болоно гээшэ. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Хэрбээ партиин хаһа сэг соонь хэмжээ абаагүй һаа, түмэр замай транспортда паровозууд ябадаг зандаа байха һэн. Гансахан 1961 оной ашаа шэрэлгын түсэб дүүргэхын тулада 52 миллион үлүүтэй тонно нүүрһэн нэмэжэ хэрэглэгдэхэ, 4.300 паровоз, олон тоото ашаанай вагонууд нэмэжэ хэрэгтэй болохо байгаа. Зүгөөр парти хадаа хойноо булялдагшадтай зоримгойгоор тэмсэжэ, техническэ дэбжэлтын үргэн зам нээжэ үгөө, тэрээнһээнь мүнөө һайн үрэ дүн гараад байна. **(Альга ташалга).**

Транспортын хүдэлмэрилэгшэд ехэ, горьтой амжалтануудые түйлаа. Тэдэнэр өөрынгөө үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые эрхимээр дүүргэнэ, манай Эхэ оронной хүгжэлтын тулада олон юумэ хэнэ. Энээгээрнь бидэнэр баясанабди, түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдтэ шэнэ амжалтануудые хүсэнэбди. **(Альга ташалга).**

Промышленностиие, капитальна барилгые болон хүдөө ажахые хангаха талаар транспортын дүүргэхэ зарим зорилгонууд тухай тобшоор хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Промышленностиие, илангаяа Сибириин, Алас Дурна зүгэй, Казахстанай, Дунда Азиин районуудай промышленностиие хүгжөөлгэдэ таанад али болохоор туһалха үүргэтэй байнат. Тэндэ угаа ехэ баялиг бии. Хэдэн зуу мянган хүн тиишэ ошонхой, бүри олон хүн ошохо. Тэндэ угаа ехэ далайсатайгаар барилга түргэнөөр хэгдэнэ. Эдэ районуудые манай транспортын үшөө һулаар, дутамагаар хангадаг байһые шаналхаар байна.

Эдэ районуудай хүгжэлтые хангахын тулада манай оролдолгые бүри арьбадхаха хэрэгтэй.

Транспортнигууд хадаа промышленностиин хэрэглэмжые таһалгаряагүйгөөр, һайнаар хангаха, тэдэнэй эрилтэнүүдые жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ, түүхэй эд, түлишэ, хахад фабрикат болон шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хаһа саг соонь хангаха, бэлэн болгогдоһон промышленна продукциие ошохо газартань хаһа саг соонь шэрэжэ абаашаха ёһотой.

Иимэ жэшээ харуулхада яһала эли болохо байна. Хэрбээ 1954 ондо бидэнэр 41 миллион 400 мянган тонно булад хайлуулһан байгаа һаа, харин мүнөө жэлдэ 76—77 миллион тонно булад хайлуулха байна хабди. 1980 он хүрэтэр 250 миллион тухай тонно хүрэтэр булад хайлуулагдаха байна. **(Альга ташалга).** Шэрэм хайлуулга, нефть абалга, прокат бүтээлгэ, барилгын материалнуудые болон промышленна бусад шухала түхэлэй продукци гаргалга мүн лэ иимэ түргэнөөр ургаха.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй ехэ болохо, хүдөө ажахын продукциин нэмэхэ тудам ашаа шэрэлгын хэмжээн бүри ехэ болохо байна. Зүгөөр үйлэдбэриин хэмжээнэй дээшэлхэдэ, илангаяа холын газарта түмэр замаар, уһан замаар шэрэгдэдэг, мүн бусадшье ашаануудай хэмжээе заабол ехэ болгохо ёһотой бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Арадай ажахые түсэблэхэдөө түүхэй эдэй, жэшээлхэдэ, түлишын, түмэрэй рудагай, али ондоошье зүйлэй гү бии байһан газарта үйлэдбэри эмхидхэхын тулада тиимэ экономическа районуудые байгуулха хэрэгтэй. Арга боломжотой газарта юумэ бэлбосоруулдаг промышленностиие түүхэй эдтэнь дүтэ бариха, таарамжатай байлгыень хараада абан бусад түхэлэй үйлэдбэри эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Манай оронной тала дайдын угаа ехэ байһые хараада абан энэ хэрэгтэ хандабал үйлэдбэриин ургаһан шэнги тиимэ ехээр ашаа шэрэлгын хэмжээн ургахагүй болоно. Ашаа шэрэлгын нилээд ехэнь экономическа районойнгоо хэмжээн соо хизаарлагдаха болоно. Тиихэдэ бүхы социалис ажахын аша туһада, оронойнгоо хэрэглэмжые бүхыдэнь хангахын тулада хэрэгтэй болохо шэрэлгэнүүд экономическа районуудай хоорондо улам ехээр хэгдэдэг болохо байна.

Мүнөө экономическа томо районуудай эмхидхэгдээд, совнархозуудай бии болоод байхада арадай ажахые хүгжөөхэ бүхы асуудалнуудые, тэрэ тоодо транспортын асуудалнуудые шиидхэхэдэ таарамжатай һайн арга боломжонууд бии болоо. Хаана ямар нэгэн үйлэдбэри эмхидхэхэдэ таарамжатайб гэжэ тодорхойлходоо Госплан, Госэкономсовет, совнархозууд хадаа ашаа шэрэлгые таатай зохидоор эмхидхэхэ асуудалнуудые хараадаа абалсаха ёһотой.

Промышленностиие район районуудта зүбөөр, экономическа талаараа ашатай туһатай байхаар хубаарилхадань Госпланда Зам харилсаанай министерство ямаршьеб зэргээр туһалха ёһотой. Юуб гэхэдэ ямар ашаанай шэрэлгэ зүбөөр хэгдэнэб, ямарынь таарамжагүйб гэжэ түмэр замшад бусадһаа үлүү һайнаар ойлгон мэдэдэг байна бшуу. Ямаршьеб ашаа Одессэһээ Владивосток шэрэжэ абаашадаг, мүн лэ иимэ түхэлэй ашаа Владивостогһоо Одессэ абаашадаг ушар олон тохёолдодог байна ха юм. Энэ асуудалаар «сэсэшүүлые» бэдэрэгты, иимэ үлүү шэрэлгэнүүдые хэнэй хэдэг байһые бэдэрэгты.

Бидэ олон заводуудые баринабди. Теэд машинануудые бүтээдэг заводуудынь, гэдэ машинануудые хэрэглэгшэдынь Советскэ Союзай хоёр захануудтань байдаг ушар тохёолдог. Экономическа районуудта хамаг юумынь һайнаар бодомжолжо хэгдэхээр, илангаяа олон ашаа шэрэлгэнүүдэй экономическа район соогоо хизаарлагдахаар ажал хэрэгээ эрхилхэ, түсэблэлгэ хэхэ хэрэгтэй. Имагтал түбэй газарта эрхилхэдэ таарамжатай үйлэдбэриие, жэшээлхэдэ, зүү үйлэдбэрилгые хаанашье табихада хамаагүй: зүү хэбтэ сохижо гаргаад лэ хэрэгтэй газартань абаашахада болохо байнал!

Металл, металлаар бүтээгдэһэн томо зүйлнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, тад ондоо байна. Металл хайшаншьеб зөөжэ абаашаад, тэрээгээрээ нилээд томонууд зүйлнүүдые бүтээгээд, металлай асарагдаһан газарта һөөргэнь шэрэжэ абаашаха болоо һаа таарамжагүй болохо байна. Иимэ шэрэлгэнүүд манайда олоор хэгдэдэг. Энэ хадаа түсэблэлгын дутуутай байһанай үрэ, бидэнэй болюулаад байһан министерствонүүдээр дамжуулан ажахые түбэй газарһаа хүтэлбэрилгын үлэгдэл лэ бололсоно гээшэ. Теэд министерствые болюулхада бэлэн, харин экономикые шэнэдхэн табиха, үйлэдбэриие бүри зүбөөр хубаарилан табиха гээшэ бэрхэтэйхэн хэрэг болоно, энээнэй тулада саг нилээд ехэ хэрэгтэй, мүн эсэргүүсэлтые, хуушанайнгаа заншал табихагүй ябадалые зайсуулха хэрэгтэй болоно.

Таанад, түмэр замшад, Госпланда, Госэкономсоведтэ туһалха ёһотойт. Хэрбээ танай дурадхалнуудые эдэ организацинуудай дэмжээгүй һаань, эдэ асуудалнуудые ЦК-да болон правительствода табиха хэрэгтэй. Бүхы арадай ажахын аша туһые, коммунизм байгуулгын аша туһые харан иимэ юумэ хэхэ шухала болоно. Энэ хадаа экономическа асуудалнууд болоно, зүгөөр эдэнэр политикын асуудалнууд бололсодог. Энээниие хараадаа абаха хэрэгтэй! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Транспортын үмэнэ табигдаһан зорилгонууд олон, орёо гэжэ таанад мэдэнэт. Зүгөөр бүхы замууд узловой станцинуудта ниилэдэг гэжэ таанадай, түмэр замшадай, хэлэдэг шэнги, эдэ олон зорилгонууд гол мүрэнүүдэй далайда урдан ородог шэнги нэгэ эгээн гол шухала зорилго боложо бүридэдэг. Энэ гол зорилго коммунистическэ обществын илалта шиидхэхы удхашанартай. Энэ хадаа ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл мүн болоно.

Владимир Ильич Ленинэй бидэндэ үгэһэн захяануудай дунда ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхэ гэһэн угаа ехэ захяа бии юм. Манай вождиин, багшын энэ захяае бидэнэр нангинаар дүүргэхэ ёһотойбди. Энэ зорилго түйлаха хэрэгтэ транспортын бүхы барагдашагүй арга боломжонуудые зорюулха хэрэгтэй.

Түмэр замшад революционно болон ажалай баян, алдарта заншалнуудтай. Шэнэ коммунистическэ ажалай бүтээсын түлөө тэмсэлые түмэр замшад түрүүлжэ эхилһэн байна. Москва-Сортировочная гэжэ депогой түмэр замшадай 1919 оной майда орон дотор эгээн түрүүлжэ коммунистическэ субботник эмхидхэһыень таанад һананат. Энээниие агуу ехэ үүсэл гэжэ Владимир Ильич нэрлээ һэн. Манай үедэ мүн лэ энэ депогой түмэр замшад коммунис ажалай түрүүшын бригада байгуулаа. Коммунис ажалай бригаданудай мүнөөнэй хүдэлөөн бүхы орон доторнай дэлгэрээ. Тэдэндэ хамтараа ажал хэжэ шэнэ хүн хүмүүжүүлэгдэнэ. Энэ гайхамшагта хүдэлөө манай алдарта түмэр замшад үүсхээ гэжэ тэмдэглэхэдэ ятай байна. **(Удаан альга ташалга).**

Америкын Холбоото Штадуудай түмэр замуудта түйлагдаһан ажалай бүтээсын хэмжээе ойрын жэлнүүдтэ ахин гараха бүхы шухала юумэ түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдтэ бии.

Гэбэшье эндэ һайрхаха ябадал гараха ёһогүй гэжэ хэлэхые хүсэнэб. Америкын Холбоото Штадуудай түмэр замай транспорт хүсэд шадал соогоо хүдэлдэггүй. Тэндэхи капиталис эрхэ байдалһаа болон зүршэлдөөнһөө уламжалан мүнөө автомобильна транспортаар ашаа шэрэлгэ угаа ехэ боложо байнхай. Автомобильна транспортын болон түмэр замуудай хоорондо угаа ехэ зүрилдөөн боложо байдаг. Мүрысөө хэхэ эрхэ байдалай ондо ондоо байһыень хараадаа абаха хэрэгтэй байһан дээрэһээнь энээн тухай хэлэнэб. Тиигээгүй һаа бидэнэр США-е «ахяабди» гэжэ дээрэлхүү зан гаргагдажа болохо байна. Энэ талаар США-е «ахихадашье» тиимэ бэрхэтэй бэшэ. Юуб гэхэдэ мүнөө түмэр замуудаар ашаа шэрэлгынь удхашанар бага боложо байнхай, ушарынь автомобильна транспорт нэгэдэхи һуурида гаража байна.

Манайда автомобильна транспорт мүн лэ хүгжэнэ, саашадаашье хүгжэхэ. Энэ хадаа илангаяа дүтын газарта ашаа шэрэхэдэ ашагтай байха гээшэ ха. Юуб гэхэдэ ашаа тээхэ, буулгахын тулада саг ехээр гарадаг, илангаяа хүсэн ехээр гаргашалагдадаг. Тиимэһээ үлүүсэ хүсэ ехээр гаргашалгые зайсуулхын тулада дүтын газарта ашаа шэрэлгые автомобильна транспортда даалгабал ашагтай байха гээшэ ха. Зүгөөр холын газарта ашаа шэрэхын тулада түмэр замай транспортые хэрэглэбэл үлүү ехэ ашагтай байханьлабтай.

Америкын Холбоото Штадуудай түмэр замай транспортын хүдэлмэритэй сасуулха болоо һаа манай түмэр замшад һайнаар хүдэлмэрилнэ, зүгөөр ажалай бүтээсэ США-да манайхида орходоо үшөөл дээгүүр байна гээшэ ха. Энээниие мүн лэ хараадаа абаха хэрэгтэй.

Манай эрхэ байдалда ажалай бүтээсэ бүри дээгүүр байха ёһотой. Юуб гэхэдэ социалистическэ, коммунистическэ общество эгээн лэ эмхидэл ехэтэй общество гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Эгээн лэ үндэр ехэ ажалай бүтээсэдэ үндэһэлэн илалта түйлажа болохо байна. Нүхэдүүд, капитализмтай мүрысөөндэ илахын түлөө тэмсэлдэ бусад тиимэ ондоо нюуса гэжэ байхагүй. **(Альга ташалга).**

Өөһэдыгөө коммунистнууд гээшэбди гэжэ нэрлэхэ, бидэнэр коммунистнууд байһан лэ хадаа капиталистнуудые илахабди гэжэ тоолохо болоо гээшэ һаа—даншье тулюураар бодомжолһон ябадал болохо байна. Социализмын шэнжые харуулдаг гол юумэ гэхэдэ, обществые бодолтойгоор байгуулга, энгэй үмсые усадхалга, мүлжэлгые усадхалга, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые арадай мэдэлдэ дамжуулан үгэлгэ, энээнэй үндэһөөр экономикые, техникые, эрдэм ухаае, бүри зүб һайнаар хэрэглэлгэ болоно. Капиталис дэлхэйн ажалай бүтээсые бидэнэй ахижа гарахамнай шухала байна. Имагтал энээндэ, энээндэл үндэһэлэн манай илалтын, коммунизмын илалтын амжалтанууд түйлагдажа болохол! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Социализм манайда илаал, коммунис байгуулалтын программые мүнөө баталан абаабди, капитализмые коммунизм заабол илаха, тиимэһээ бултадаа коммунистическэ партида бэшүүлэе, Сочи гү, али ондоо дулаан газар тээшэ ошое, үгышье һаа һархяаг суглуулхаяа ойдо гарая—бүхы юумэн зүндөө бүтэнэ бээзэ гэжэ хэлсэдэг. Хэрэгтэ иимэ хүнгэнөөр хандажа болохогүй.

Хэрбээ марксистско-ленинскэ һургаалда үндэһэлэн партиин арадые зүбөөр хүтэлөөд лэ байгаа һаань коммунизм илаха. Партиие арад дэмжэнэ! Бидэнэр хадаа социалис гүрэнтэйбди, хүдэлмэришэн ангиин мэдэлдэ, арадай мэдэлдэ байһан үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэйбди. Үйлэдбэриин эдэ хэрэгсэлнүүдые ашаглан, эрдэм ухаае, техникые хэрэглэн, марксистско-ленинскэ һургаалда үндэһэлэн ажалай үндэр бүтээсые бидэнэр түйлажа шадахабди! Эрдэм ухаае болон техникые ехээр хүгжөөгөөд, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые эрхимээр ашаглаад байхадаа бидэнэр илалта түйлахабди! Тиимэһээ коммунистическэ партида бэшүүлээд, коммунизмын илалтые хүлеэжэ хэбтэхэдэ болохо гэһэншүүгээр тооложо болохогүй. Хүлеэжэ хэбтээ һаа, тэрэ газартаал хүл дээрээ бодожо болохош, хэбтэжэ байхада юуншье нэмэхэгүй. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташана).**

Энээниие арад үни хада ойлгонхой. Үшөө марксистско-ленинскэ һургаалай гараагүй байхада арад энэ ушарые мэдээд, иигэжэ хэлэдэг һэн: хэбтэһэн хүн хээли алдаха. Нүхэдүүд, тиимэһээ хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй! **(Альга ташалга).**

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилгые манай, социалис замаар, техникые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, түмэр замшадай хүдэлмэриин эрхэ байдалые шууд саашадань һайжаруулха, хүдэлмэриин үдэрые богони болгохо, байдалыень улам һайжаруулха замаар бидэнэр шиидхэхэбди.

Нүхэдүүд! Хүдөө ажахыда ехэ арга боломжонууд бии, үйлэдбэриие эмхидхэлгээр тэндэ олон дутуунууд бии гэжэ бидэнэр нэгэтэ бэшэ хэлэдэг байнабди. Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ, хэрэглэмжэдэ орходоо ехэ байхаар хүдөө ажахын продуктнуудые абажа шадахаар хүдөө ажахые тиимэ түргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые парти хараалаа.

Хүдөө ажахыда орходоо промышленностьмнай эмхидхэлэй болон техническэ талаар үлүү хүсэтэй. Зүгөөр манай промышленностьда болон транспортда ашаглагдаагүй олон арга боломжонууд бии байна. Бидэнэр промышленностиие, транспортые бүри дээдэ хэмжээндэ гаргажа шадахабди, гаргаха ёһотойшьебди.

Промышленностиин болон транспортын хүдэлмэри хайшан гээд бүри һайнаар эмхилхэхэ, тэндэ бии байһан арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха тухай партиин Центральна Комитет мүнөө бодомжолон үзэжэ байнхай. Парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһанай, эрдэм ухаанай, техникын түйлалтануудай, түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй үйлэдбэридэ хэр зэргээр нэбтэрүүлэгдэжэ байһанай хойноһоо хиналтые һайжаруулха шухала.

Транспортын хүдэлмэридэ горьтой амжалтанууд түйлагдаа гэжэ бидэнэр хэлэнэбди, харин энэ хадаа танайда дутуунууд үгы гэһэн удхатай бэшэ.

Коммунизм байгуулга хадаа үйлэдбэриие оньһожоруулга, автомадаар зэбсэглэлгэ болоно. Эрдэм ухаанай, техникын түйлалтанууд үйлэдбэридэ ямараар нэбтэрүүлэгдэнэб? Совнархоз бүхэндэ, олон предприятинуудта һонирхолтой, шухала дурадхалнууд, ухаалан зохёолгонууд үсөөн бэшэ бии, тэдэ үни хада шалгагдаһан аад, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэгүй гэжэ нэмээлтэгүйгөөр хэлэжэ болохо байна.

Зарим хүдэлмэрилэгшэд шэнэ юумэндэ ёһын тэдысэ хандадаг. Бүхы юумэндэ эдэнэр эгээл дэлгэрэнги тайлбарил үгэхэ байха. Зүгөөр шэнэ шэнэ түйлалтануудые удаанаар нэбтэрүүлһэнэй шалтагаан гэхэдэ — шэнэ юумэндэ дурагүйдэхэ ябадал, бии байһан хуушанайнгаа юумэ һэлгэхэ дурагүй, хэрэггүй боложо хуушарһан юумэеэ эбдэхэ дурагүй байдаг ушар мүн болоно. Гэтэр ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ промышленность ба транспортые саашадань, үшөө түргэнөөр хүгжөөхэ ехэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн гэжэ бүгэдэндэ мэдээтэй.

Тайга гэжэ станци... нист нүхэр Порош... хэлэһэн үгые шагн... зохид байба. Электр... хүсэ хэрэглэхэтэй... дан хэгдэһэн бүхы гар... нууд жэл хахадай хүг... соо харюулагдаха, ти... ажалай бүтээсэ бүри... ехээр ургаа, ажал хэ... байдал һайжараа гэж... хүн хэлээ. Үбэлэй хүй... та түмэр замшадай... ажал, паровоздо хүдэл... һан машинистын хүд... мэдэжэ байнаб. Мүнө... ямаршье юумэнһээ айх... хахаяа болинхой, электр... до хүдэлдэг болоо. **(За... шэмээтэй болоно. Альга... шалга).**

«Эрдэм ухаан ба тех... гэжэ киножурнал харах... ратай агшаб. Энээн со... һонин, туһатайшье юум... руулдаг юм. Манай ор... эрдэм ба техникын зү... тэдэ шэнэ юумэнэй мүн... байһые хаража ам... Энээниие харахадаа зарим... ингэжэ бодохош: эдэ жу... нуудта харуулагдаһан ту... тануудай хахадыеншье... үйлэдбэридэ саг соонь... рүүлээ һаа, арад зондо... ехэ аша туһа асарха ба... даа.

Жэшээнь, эндэ һая... налнуудай нэгэн соонь ог... гэдэгые харуулаа. Эн... түмэр малтан абадаг үү... нуудта шулуу тэһэлдэг... жинада хэрэглэхэдэ мүнө... һан канатна түхеэр... 8—10 дахин бүтээсэтэй б... хо, тиихэдэ галаар үрэм... тэһэлхэдэ ударно-канатн... гаһаа гурба дахин хим... Үрэмдэхэ шэнэ түхеэ... конструкци бии болгоһо... ёр жэлһээ үлүү болоо, ... 4—5 туршалгын түхе... нүүдһээ бэшэн уурх... та үгы юм гээд ... сэнэ. Юундэ иимэб? Про... ленностиин асуудалаар ... дэг нүхэдтэ хонходоод, ... ниие тайлбарилхыень ас... байгааб. Эдэ станогууд... тээн гаргаха ёһотой Бу... ска завод бүтээсэ ехэтэй... техникэ бүтээн гаргахы... до хуушануудаа ... ниинь дээрэ гэдэг гээд ... мэдээсээ һэн. Ажалай б... элитэ ехээр дээшэлүүл... даха шэнэ техникэдэ ... хандажа болохо аал?

Энэ заводой директор... мунист лэ байжа болоо... тиина ба комсомолой ор... зацинууд, мүн профсоюз... ганизаци эндэ байгаал ... Бултадаа биил гээшэ... шэнэ техникэ нэбтэрү... тулада эндэхи нүхэдүү... шээл оролдолго г... шадаагүй. Тиин энээн... лөө оромнай харюуса... даа. Өөһэдыгөө зобоо... тулада хуушан юумэеэ ... бэрилэн гаргаад лэ, ху... юумэ эбдэнгүй, шэнэ юу... зам нээжэ үгэнгүй һууд... нүүдые шүүмжэлэлэй ... таһа хайраха ёһотой! (А... **ташалган).**

«Катушка» гэжэ нэрэт... ножурнал таанадай ол... харaһан байгаа ёһото... мнай фельетон гээшэ, ... мүртөө нилээдгүй хурс... тон юм. Үлөөдэһэни... орёохо катушкануудые ... болохо, тэрээнэй үнэ с... лээдгүй химда байха гэ... тинада харуулагдана. ... га дурадхагдаһаар арба... жэл үнгэрөө, теэд энэ ... нын технологи ба ко... циие һаял 1962 ондо ... эхилхэ юм ха. Тэрэ ... үшөө хүлеэгты гэнэ. Те... жэлдэшье хүлеэжэ бол... гээд таанад мэдэнэ ха ... **(Зал соо энеэлдэнэ).** ... һанахада, энэ машин... квагай городской со... гү, али Москвагай обл... совнархоз хэхэ байгаа... шаалтай, хүндэтэй зону... анхаралшье, харюус... багатай байшоо. **(Зал ... мээтэй болоно).**

Энэ саг соо ямар ... модон отологдоо гэх... катушкануудые үйлэд... гаргахын тулада ха... мянган кубометр мод... шалаа, гаргашалжаш... гэхэбибди.

Бүришье бирагүй юу... мүнгэ хэнэ — гээд м... ухаалан зохёогшо ура... саар хэлээ һэн. **(Зал ... мээтэй болоно).** Хууша... гаар катушка хэхын тул... һан модон хэрэгтэй... ошожо, тэрэ хуһые хү... гэшүүһыень сэбэрлэхэ, ... хэрэгтэй; ямар ехэ хүд... хэгдэхэ, олон хүн ... ямар ехэ үнэтэ модо... шалагдаха болоно ... Энээхэн юрын, эрилтэ ...

(Үргэлжэлэлынь 3-да... нюурта)

1936 ондо нүхэр Папкин армиһаа табигдаад, ПВЗ-дэ хүдэлхэеэ ороһон юм. Тэрэ гэһээр 26 жэл үнгэрөө. Григорий Семеновичын бригада һаяхан коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Бригададань дүрбэн хүн хүдэлдэг. Эдэнэр мүнөө паровозуудай турбогенераторнуудые заһаболилна. Коммунис ажалай бригадынхид халаанайнгаа нормо 120—125 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Папкин (зүүн гарһаа) бригадынгаа гэшүүдтэй байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НУХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЫН ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

...хэхын тулада манай ...н ондоо арга боломдые нээгээд байхадань ...гэдэ хэгдэжэл байна. «...катушкануудые» үшөө ...ложо боломоор гээшэб! ...шөө нэгэ хэды «катуш...» хаяа һаа, зарим нэ... хүл дээрээ зогсожо ша..., юундэб гэхэдэ, эдэ ...канууд» тэрэ хүниие ...дэрэ табиха. **(Зал соо ...эй болоно).**

... лэ баримтые харуул... ...үгөөр таанад иимэ ба...удые хэдэн арба, зуу... харуулжа шадахат. ... юумэ бариматалагшад...эргүүгэээр, техническэ ...тын түлөө, эрдэм ухаан ...никын, ажалай түрүү ...нуудые үйлэдбэридэ ...үүлхын, түрүүшүүлые ...н дэмжэхын түлөө, шэ...ндэ эсэргүүсэгшэдтэй ...удаар тэмсэхын тула...тийна организацинуу... комсомолшуудай, хүдэл...дэй, инженернүүдэй, ...дэй үүсхэл эдэбхи дээ... шухала.

...мэридэхи һалан муу ...тухай хэлэхэдээ кино...нууд, газетэнүүдэй ... баримталан харуул... Зүгөөр хэблэл гү, али ...ческэ киножурналнууд... назагай этэгээдүүдые, ...түрүү юумэ нэбтэрүүл...нуудые, заримдаа хо...гшэдтэ (энэ үгэ по...кэ удхатайгаар хэлэг...), ажалдаа хайхарам...өөр, хайша хэрэгээр, ха...ргагүйгөөр хандадаг хү... шүүмжэлжэ ороходо ...алгатай хүнүүд эдээ...мөөрдэг байна. Энэнь ...лүүр байна, нүхэдүүд! ...ние, областиие, зари... бүри республикые ...н халхалхын зорилгоор ...нүүд хурса асуудал...өөлэрүүлхэ гэжэ орол... районой, областиин, за... республикын «тушаал... халхалха гэжэ орол... хүдэлмэрилэгшэд муу ...риин түлөө буруушааг...отой хүнүүдые үнэндөө ... хамгаалхые оролдо... жэгтэй гайхалтай бай-

...нүүд, иимэ баримта... бшуу даа. Иимэ хү... прокурорто абаашаха ... хэрбээ райондо һаань, ..., хэрбээ республикада ... республикын прокурор...ашаха ёһотой. Зүгөөр ... прокуроршье шэмээ...даг. Тиихэдэнь хамагые ...ша игэжэ хэлэдэг: зү...өрынгөө хэһэн алдуу... бэшэ, харин хүршын...үүнуудһаа һургаал аба... болохо. **(Зал соо шэ... болоно).** Эгээл иимэһээ ... ушарые зөөлэрүүл...гэдхэхын тулада тэрэ ...ы юумэ хэдэг, газетэ... редакцида, сатирическэ ...нуудые гаргадаг хү... нүлөө үзүүлхые һэдэн, ...тадаг байна.

... зохёолшо Сергей Ми...энээн тушаа намда ...һэн. Энэ хүн игэжэ ...һэн: сатирическэ кино... гаргаха гээд яашье ... бүхы хүн намайе ха... Урагшаа ургажашье ... һаа, энээндэнь түйла... туһалалсыт! **(Зал соо ...эн болоно).**

...г нютагай байдалые, ...ые» хамгаалха замда ... хүнүүд коммунис хэ...рша ааша гаргана гээ...эхэдээ хойрог этэгээ..., урагшагүй муу хү... хамтаран нэгэдээд, ...коммунис байгуулалтын ... һаад тойбо хэдэг хү...алхална гээшэ. Иимэ ...мэлдээ удаан һуужа ...гүй, оройшье, эртэшье ...ниие морининь бул...гааха, юундэб гэхэ...бэрилэгшын гол шэн...р — коммунис ёһоор ... байха, урагшаа, ком... тээшэ дабшаха манай ... һаад тойбо татадаг ...дтэй эрид шангаар, ...гөөр тэмсэдэг шэнжэ ...эндэ үгы байна хэ ... шэнжэ шанаргүй хүн ...һаа, тэрэ хүтэлбэрилэг..., харин зэргэ тушаа... тэмсэгшэ болоно: ... өөрынгөө тушаалаар ... амаруулдаг, ээлжэ ...зэргээрээ сэдьхэлээ ха... тиигэд саашадаа юу... болжо байгаа һаа, тэ... хамаатай бэшэ! **(Зал ...эн, альга ташалга).**

... хэрэгые эрхилхэ хэ...айхарамжагүйгөөр хан...үрэндэ, манай социа...ествоДо тушаа тойбо ... хүнүүдые үнэндөө хал...мгаалхые оролдодог ... хайра гамгүйгөөр ...хэ хэрэгтэй. Шүүмжэлэлые хабшагшадтай хатуу шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Шэнэ техникэ, ажалай түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ хэрэг гартаа барижа байһан хүнүүд олониитын хиналта доро байнабди гээд мэдэжэ байхаар үйлэдбэриин бүхы участогуудые коммунис хиналтын гэрэлээр саг үргэлжэ гэрэлтүүлхэ ёһотой. Хэрбээ энээниие ойлгохогүй хүдэлмэрилэгшын байгаа һаань, тэрээниие дабаха хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй, хэрбээ энээнэй туһалаагүй һаань, иимэ албан хойрог хүдэлмэрилэгшэдые дары һэлгэхэ шухала.

Албан хойрог ябадал хадаа үнинэй эли болоһон үбшэн юм. Хэрбээ энээнтэй тэмсээгүй һаа, энэ үбшэн дэлгэржэ, элүүр бэеые бузарлажа болохо. Иимэ ябадалтай тэмсэхын тулада партийна, профсоюзай, комсомолой эдэбхитэдые хабаадуулха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэ шухала.

Бии байһан арга боломжонуудаа һайнаар хэрэглэхын тулада хүн бүхэн өөртөө, мүн нүхэдтөө нарин нягтаар хүдэлхэ эрилтэ хээд, предприяти бүхэндэ шанга эрилтэ, саг үргэлжын хиналта табяа хадаа партиин Программа соо хараалагдаһан замаар бидэнэр үшөө түргэнөөр урагшаа дабшаха гээшэбди.

Нүхэд! Транспортые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ хэрэгэй шухала болоод байһан тухай анхаралыетнай хандуулха һанаатайб.

Центральна Комитедһээ, правительствоһаа хэдэн нүхэдүүд үсэглэлдэр түмэр замай транспортын шэнэ техникэтэй танилсаба. Зам харилсаанай министр нүхэр Бещев, заводуудай главна конструкторнууд, машинистнууд шэнэ шэнэ электровозууд, тепловозууд тухай хөөрэжэ үгөө, хүнүүдэй ябадаг, ашаа шэрэдэг вагонуудые харуулаа. Энэ выставкэ дээрэ харуулагдаһан түмэр замай мүнөө үеын техникэ манай сэдьхэл зүрхэ ханаана.

Энэ выставкэ хараад байхадаа манай эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд, хүдэлмэришэд партиин XX съездһээ хойшонхи саг соо ямар ехэ юумэ хээб гэжэ бодотоор харагдана. Мүнөөнэй түмэр замай транспортын дүрсэ паровоз бэшэ, харин мүнөөнэй локомотив — электровоз, тепловоз болонхой.

Локомотивуудай заримануудынь үшөө хүсэд нарижуулагдаадүй байна, зүгөөр ойрын саг соо тон эрхим шанартай болгогдохо байха гэжэ конструкторнууд болон инженернүүд бидэндэ элидхээ һэн. Техническэ талаараа эдэ машинанууд бүри мүнөөнһөө ехэтэ һайшаамаар байна. Энэл шэгээрнь саашадань үргэлжэлүүлхэ, мүнөө үе сагай түмэр замай машина бүтээлгэ хүгжөөхэ, тэрэшэлэн хилын саанахи техникын һайнуудыень эрхимээр ашаглаха шухала. **(Альга ташалга).**

Переменнэ тогоор хүдэлдэг электровозууд байгуулагдаһхай, хүдэлдэг болоод, ехэ алмалта хэнэ. Түмэр замшад энэ хаа хаанагүй аша туһатай гэжэ хэлэнэ, тиимэл газартань переменнэ ток хэрэглэн, түмэр замуудые электрын элшэ хүсөөр ябуулдаг болохо хэрэгтэй.

Газотурбовозууд выставкэдэ мүн лэ харуулагдаа. Энэмнай имагтал түрүүшын жэшээнүүд гээшэ ааб даа, теэд транспорт дээрэ газова турбинанууд саашадаа ехээр хэрэглэгдэхэ арга боломжотой гээшэ. Тиимэһээ иимэ локомотивуудые бүтээн гаргаха хэрэг бүримүһэн һайшаамаар.

ЦК-гэй Президиумэй гэшүүдтэй хөөрэлдөөд байхадаа энэ выставкэ бидэниие ехэ һонирхуулаа, һанал бодол түрүүлээ гэжэ хэлэхэеэ һананабди. Богонихон саг соо техникэ хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ алхам хэгдээ юм байна.

Зүбөөр хэһэн, бүтээһэнээрээ һанаагаа амараад, байгуулһан электровозууд, тепловозууд болон бэшэ техникые нарижуулан һайжаруулангүй конструкторнууд, инженернүүд, технигүүдые унтагты гэжэ дурадхана гээд бидэниие бү ойлгогты, нүхэдүүд. Ажаһуудалай эгээл иимэ журам бии юм гэжэ тэмдэглэе: мүнөө үедэ эгээн уран нарин байһан юумэеэ саг үргэлжэ нарижуулха ёһотой, юуб гэхэдэ, сагай ошохо тума, эрдэм ухаанай, техникын хүгжэхэ бүри, энэмнай хэзээдэшье нэгэ хэмжээндэ байдаггүй ха юм даа, эгээл нарижуулагданги техникэ хуушаршадаг бшуу.

Рельснүүдые табидаг һонин машинанууд выставкэ дээрэ харуулагдаа. Түмэр бетонно шпаланууд мэтэ эдэнэр мүнөөнһөө үргэнөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ түмэр замшадһаа дуулахада зохид байна. Модон шпалануудые хэдэг байһанаа түмэр бетонно шпала хэдэг болоходоо ехэ алмалта үгэнэ гэжэ тоологдоно. Нэгэдэхеэр, иимэ шпаланууд удаан саг соо хэрэглэгдэнэ. Хэрбээ модон шпаланууд 10—15 жэл соо байдаг һаа, түмэр бетонно шпалануудынь табин жэл соо, үшөөшье удаан саг соо байжа болохо гээд намда хэлээ һэн. Хоёрдохёор, нэгэ иимэ шпаланьь 7 түхэригтэ болоно, энэнь модон шпалаһаа нэгэ хахад дахин үнэтэй болоно. Зүгөөр түмэр харгы заһабарилха, хараха гаргаша бага болгоно. Энээнэй ашаар поезднуудые түргэнөөр ябуулха аргатай болонхой.

Выставкэ дээрэ харуулагдаһан үшөө нэгэ шэнэ юумэч тухай тогтое. Украинын Наукануудай академиин президент академик Патон гэгшын хүтэлбэри доро Патоной нэрэмжэтэ институдай гаргаһан гагналгын аппаратура үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна гээд намда элидхээ һэн. Энэ аппаратурые харааб, рельснүүдые түргэнөөр аад, һайнаар гагнадаг байна. Техническэ заабариин ёһоор 800 метр утатай холбоо рельснүүд хэрэглэгдэдэг болоо гэжэ таанад мэдэнэт. Тиимэ байн гэһээнь, бүхы рельснүүдэй хахадынь 12,5 метр утатайгаар гаргагдаһан зандаа, 25 метрһээ ута рельснүүд гаргагданагүй, тиигэн гэхэдэнь хилын саана 30 метр утатай рельснүүдые гаргадаг байна. Энэ хадаа гүрэн түрын ехэ удхашанартай асуудал мүн, энээниие шиидхэхын тулада ехэ алхам хэгдэхэ ёһотой.

Экономическашье, техническэшье талаараа аша туһатай ута рельснүүдые гаргадаг болохо зорилго манай металлургнуудай, рельс хэгшэдэй үмэнэ табигдана. Мүн ондоошье замаар ябуулжа болоно. Богонихон рельснүүдые хээд, тэрэ дороо заводтоо гагнаһан бээрээ татаха газартаа абаашаа һаа, аша туһатай гээд зарим нүхэд хэлэнэ. Энэ ушарта аша туһатай лэ юумэниинь абтаха ёһотой гээшэ.

Түмэр замай транспорт мүнөө рельснүүдэй үсөөн залгалаатай байхын тулада татагдаһан рельснүүдые гагнадаг болложо байна. Иимэ залгалаанууд хадаа бүхы составта, мүн түмэр харгыдашье ехэ тойбо татадаг, муу байдаг гэжэ өөһэдөө мэдэнэт. Скоростииень улам түргэдүүлхэ бүри сохилто, ашаань бүри ехэ болоно, энэнь харгыдашье, составташье муу байдаг юм. Иимэһээ рельснүүдые шадаал һаа ута болгохо гээшэ тон зүб.

Гэхэтэй хамта Транспортна барилгын министерство шэнэ шэнэ түмэр харгы татажа байһан мүртөө ехэнхи рельснүүдээ 12,5 метр утатайгаар холбоһон шэгээрээ байхадаа яана гээшэб? Энээндэ бодомжотой юумэн бии гээшэ гү. Нэгэ гарайнь бүтээжэ байхадань, нүгөөдэнь тэрээнииень дахин шэнээр хэнэ. Энэмнайл одоол фельетоной материал болонол даа.

Бидэнэр таниие. нүхэр Кожевников (Транспортна барилгын министртэ хандан) хүндэлнэбди, зүгөөр гүрэнэй хэрэгые, мүнгэ зөөриие хүндэлхыетнай таниие уринабди. Шэнэ харгы замуудта техническэ арга боломжын зэргээр ута рельснүүдые нэгэн гээ һаа, татагты, үгы һаа, түмэр харгы ашаглалгада үгэхынгөө урда тээ эдэ рельснүүдээ гагнагты. **(Альга ташалга).**

Өөһэдынгөө хубиин хэрэгтэ тойбо татадаггүй дутагдалнуудта зарим нүхэдүүд ямар хүнгэхэнөөр хандадаг гээшэб гэжэ заримандаа гайхадагби. Шагта хадагдаагүй, хармааниинь хаха отолоотой, энгэрынь буруу оёотой костюм эдэнэй нэгэн магазинһаа абаа һаа, яаха байгааб гэжэ бодоод үзэе. Тиигээ һаа, оёдолшод таһа хараалгаха байгаа. Зүгөөр хубиин, гүрэнэй хэрэгые хоёр ондоогоор хубааха эрхэгүйбди. **(Альга ташалга).**

Выставкэ дээрэ бэшэшье шэнэ шэнэ һонин машинанууд бии байгаа. Эдэ хадаа түмэр харгые элһэ хайрһаа сэбэрлэдэг, рельснүүдые электромагнидаар үргэдэг, рельснүүд хоорондын бог буртагые хажуу тээшэнь абажа хаядаг машинанууд энээнэй урда тээ хэдэн зуу мянган хүнүүдэй хэдэг ажал түргэнөөр бүтээдэг юм. Эдэ машинанууд аша туһатай байхаһаа гадна, гоё һайхан гэжэ би хэлэхэ байнаб. Манай инженернүүдэй, конструкторнуудай хэһэн иимэ машинануудые харахада зохид байна. Орёо бэрхэ техническэ асуудалнуудые уран хурсаар шиидхэһэндэнь баясхалан хүргэхэ хэрэгтэй. **(Альга ташалга).**

Түмэр харгы доро шорой дэбдихэ, шэглэхэ машинанууд яһала һонирхолтой, анхаралаа табимаар байба. Тэрэшэлэн шпаланууд доро элһэ хайр шэглэдэг машина ехэ һонирхолтой.

Һонирхолтой гэжэ юундэ хэлэнэбши гэхэдэ, энэ машинын хэдэг ажал ехэ хүндэ хүшэр юм. Зунай аагма наранда шаруулан, гартаа лом баринхай иимэ хүдэлмэри хэхэдэ хүндэ ха юм. Энэ ямар ажал бэ гэжэ олон хүн мэдэнэ ёһотой. Машина жолоодоод ябахада иимэ хүдэлмэри хүниие эсээдэггүй, ажал хэхэдэншье урматай бшуу: хүн машина жолоодоно, тэрэнь орондонь хүндэ ажалынь хэнэ.

Городой барилгада, трамвайтай городуудта иимэ машина ехэ һайн байха байгаа. Городой зам харилсаанай барилгада машинануудые зохёожо байһан конструкторнууд түмэр замай конструкторнуудай уралан нарижуулга, уран нарин бодолынь дамжуулан хэрэглэлсээ һаань һайн һэн, эдэ машинануудые аляанданшье хэрэглэжэ боломоор байгаа.

Хэрбээ манай конструкторнуудай балта, ломой орондо ямар нэгэн шэнэ юумэ хэжэ, городой трамвайшадай ажалые хүнгэдхөө һаань, бултадаа баяртай байха һэн, эдэнэр бултадаа ломуудаа хаяха байгаа. Хүдэлмэришэдэй, илангаяа манай һайн һайханиие хэлэдэг поэдүүдэй дуулан магтадаг эхэнэрнүүдэй лом бараад, шпаланууд дорохи хайр шулуу арилгажа ябахыень харахада зүрхэ үбдэхөөр байдаг. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).** Америкынхид ракетэнүүдээрээ һарада хүрэхэ гээд лэ хэды дахин ядана гээшэб, теэд биранагүй бшуу, энээндэ юушье хэхын аргагүй. **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Һара тээшэ ракетэ табибабди гээд эдэнэр бүхы дэлхэйдэ мэдээсэхэ юм, теэд тэрэнь хажуу тээгүүрнь лэ ябашана. **(Альга ташалга).** Бах-бах гээд, тудабагүй гэжэ ангуушадые заримдаа наадалдаг, мүн америкынхидшье эдээн шэнги болоно! Тиихэдэнь бидэнэр бахбах гээд һарада сэхэ ошожо буугаабди. **(Үни удаан альга ташалга).**

Һарадахи манай вымпел америкынхиие үнинэй хүлеэһээр, теэд тэрэнь үгы, гансаараал хашаржа байдаг. **(Альга ташалга).**

Һарада хүрөөд байһан аад, хүдэлмэришэдэй гарһаа лом хаюулаад, тэдэниие, илангаяа эхэнэрнүүдые гэжэ дабтан хэлэнэб, машинаар зэбсэгжүүлхэ арга бии гээшэ, теэд энээндэ юун бэ даа—ухаан гү, али оролдолго гү дутана? Ухаанда гомдохо шалтагаан бидэндэ үгы, юуб гэхэдэ, иигэхэ болоо һаа, бидэнэр өөһэдынгөө эхэнүүдтэ гомдохо болонобди, теэд эдэмнай гэмтэй бэшэ. Эдэнэрнай юу үгэжэ шадаха байгааб, тэрэнээ үгөө бшуу, хэрбээ машинын болоно үгөөгүй хадань энэмнай манайл гэм болоно ха юм. **(Үни удаан альга ташалга).**

Иимэ машина байгуулха аабза гэжэ найдаябди. Энэ хэрэгэй түлөө харюусадаг мүнөө эндэ байһан нүхэдүүд энээниие дуулажа байна ёһотой. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташалга).**

Машинистнуудай, поездын бригаднуудай ажал хэхэ һайн эрхэ байдал хангахын тулада манай эрдэмтэд, инженернүүд, ухаалан зохёогшод бодомжолхо аабза гэжэ һананаб. Эрдэм наукын ба техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые түмэр замай транспортда зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй, мүн бэе бэеэ дайраха, поезднуудай авари һэргылхэ локаторнуудые хэрэглэхэ тухай бодомжолхо шухала. Радиолокаци хадаа уһандашье, агаарташье холо харадаг гээшэ. Энээндэ анхаралаа табяа гээшэ һаа, түмэр замдашье энэ шиидхэгдэжэ болохо зорилго бшуу. Энэ хадаа түмэр замые аваригүй болгохо арга мүн болоно. **(Альга ташалга).**

Ябууд дундаа харгыгаа, рельснүүдээ хараха арга машинистда олгуулха түхеэрэлгэ бии болгохо, мүн урдаа байһан харгыһаа гадна, хойшоошье хаража ябахын тула иимэ түхеэрэлгэ поездын хойношье табиха шухала гээшэ ха. Тиигэбэл хойно хойноһоо ябаһан поезднуудта аюулгүй байха.

Хуушан юумэн шэнэ юумэнтэй заримдаа бүхөөр тааралдажа байдаг. Далайн албые хараад үзыт. Телефон, радиогой үгы байхада флот дээрэ боцман бүдүүн жэмбүүр хэрэглэдэг байгаа. Мүнөө телефон, радио, электрическэ хонхонууд, телевидени бии. Теэд корабль дээрэ командые дуудахын тула боцман урдынхяараал жэмбүүрээл үлеэдэг байна. Юундэ? Тиихэ зуураа, боцман мүнөө радиомикрофондо ерээшье һаа, жэмбүүрээ үлеэһээр. **(Зал соо энеэдэн болоно. Альга ташалга).** Тэрэнэй абяае корабль соогуур радио тараана. **(Энеэдэн болоно. Альга ташалга).**

Би энэ үгөөрөө манай морягуудые — сэрэгэйшье, граждanскашье — хуушан заншалһаань һалгааха гэнэгүйб. Юуб гэхэдэ тэрэ хадаа кораблиин албанда хоро хүргэнэгүй ха юм. Боцманой жэмбүүрээ дуугаргахадань морягуудта зохид байгаа һаань, дуугаргажа байг лэ. **(Зал соо энеэдэн болоно. Альга ташалга).** Имагтал албаяа һайнаар хэг лэ, корабльнуудаа һайнаар жолоодог лэ. Энэнь гол шухала ха юм. Гэбэшье хуушан юумэн шэнэ юумэндэ һаад хэжэ байһан газарта шэнэ юумые нэбтэрүүлхын түлөө ёһотоор оролдохо хэрэгтэй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Һарада өөрынгөө вымпел эльгээһэн, Юрий Гагарин, Герман Титов баатарнуудые һуулгаад замбуулин соогуур ниидэхэ корабль табиһан манай эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд, хүдэлмэришэд түмэр замай транспортые бүри һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангажа шадаха юм.

Выставкэ дээрэхи бүхы экспонадуудые бидэнэр хаража үрдеэгүймнай гэмшэлтэй. Тэдээндэ үнэхөөрөө анхарал хандуулмаар. Шэнэ пассажирска вагонуудай, орой дээрэһээ ашаалагдадаг ашаанай вагонууд, 95,125 тонно ашаа ашаха **ехэ ашаанай вагонуудай конструкци һонирхолтойгоор** шиидхэгдээ. Мүн бусад олон зүйлнүүд тэндэ бии.

Түмэр замай транспортые шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэрилэгшэдтэ партиин Центральна Комитедэй, Правительствын үмэнэһөө баяр хүргөөд, тэдэнэй һайн һайхан ажал хэрэгтэ шэнэ амжалта хүсэхыемни намда зүбшөөгыт. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Предприятинуудта ошодог түмэр харгые һайнаар хэрэглэхэ тухай эндэ олон хүнүүд хэлээ.

Донецкэ болон Москвагай харгынууд промышленна предприятинуудта ошодог 290 харгые өөһэдынгөө мэдэлдэ абаа гэжэ намда мэдээсээ һэн. Теэд иимэ үрэ дүн харагдаба: 1961 ондо Донецкэ харгын оройдоо 25 станцида паровозой 9 депо сүлөөрөө, албанай хүдэлмэрилэгшэд 300 хүнөөр үсөөрөө, мүн ашаглалгын гаргаша 700 мянган түхэригөөр хороогдоо. Тиимэһээ промышленна предприятида ошодог харгынуудай ехэнхи хубииень (тиимэ бүхы харгынуудыешье) Зам харилсаанай министерстводэ үгэхэ, тэрээнтэй хамта багаар ашаглагдадаг харгынуудые, мухар болон хажуу тээшээ гараһан богони харгынуудые хааха гэжэ һананам. Энэ асуудалые һайнаар шэнжэлхэ хэрэгтэй. Энээн тухай мүн Зам харилсаанай министерство бодомжолхо ёһотой. Тиигээ һаа, харгые ашаглаха хэрэг һайжарха, харин вагонуудай миин байха ябадал бага болохо гэжэ һананам. **(Альга ташалга).** Энээн тухай тон этигэмээр, экономическа тоо баримталан Антрацит станциһаа нүхэр Дегтярев эндэ хэлээ. Предприятинуудта ошодог харгынуудые дамжуулан үгэхэ хэрэг энэ станцида экономическа ехэ ашагтай байгаа һаа, энэ хадаа бусад газарташье туһатай байханьь сохом.

Ашаа шэрэлгые түсэблэхэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэлгэ ехэ арга боломжо гаргажа үгэнэ. Промышленность болон барилга эрхилхэ хэрэгые шэнэдхэн хубилгаһан, нютагай органуудай эрхые үргэдхэһэн ябадал экономическа районуудай дотор замай, мүн тэдээн хоорондохи замай харилсаае һайжаруулгада туһалаа. Гурбан жэлэй туршада энэ хэрэг арадай ажахыда, тухайлхада, 300 миллион түхэриг алмалта үгөө.

Ашаа шэрэлгые түсэблэхэ ябадалые һайжаруулхын тула ёһотоор оролдохо шухала. Мүнөө ушардаг хэрэггүй ашаа шэрэхэ ябадалые ушаруулхагүй хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ мүнөөнэй транспортна гаргашын оройдоо нэгэ процентые хорообол, жэл соо 200 миллион түхэригэй алмалта хэгдэхэ байна ха юм.

Бүхы түрэлэй транспортын хүдэлмэриие тааруулан ябуулха гээшэ онсо ехэ удхашанартай юм. Бүхы түрэлэй — түмэр замай, далайн, мүрэнэй, автомобильна, агаарай болон соргоор дамжуулха транспортын һайн хүдэлмэри ашаа шэрэхэ түсэбүүдэй хоорондоо хэр һайнаар холбогдоһонһоо болон далайн, мүрэнэй портнуудта, түмэр замай узелнуудта абаашагдаха гол ашаануудые зүбөөр хубаарилан, саг соонь эльгээһэнһээ горьтойхоноор дулдыдаха байна. Энэ хэрэгтэ үшөөл олон томо дутагдалнууд бии.

Олон ондоо транспортын хүдэлмэриие холбоо муутайгаар ябуулһанһаа, Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын хүдэлмэреэ муугаар эмхидхэһэнһээ боложо, 1961 ондо портнуудта ошодог, мүн хилын хажуудахи түмэр замай участогууд дээрэ дунда зэргээр сүүдхын 15 мянган вагон, олон тонной цистернэ миин байгаа. Түмэр харгыгаар холо бэшэ газарта (табин километр хүрэтэр) 200 миллион тонноһоо дээшэ ашаан шэрэгдэнэ. Энээнэй ехэнхи хубииень автомобильна транспортаар шэрээ һаа, ашагтай байгаа.

Транспортые хоорондонь тааруулан ябуулха хэрэгые һайжаруулха асуудал — гүрэнэй ехэ асуудал гээшэ. Тиимэ дээрэһээ һаяхан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси байгуулагдаа. Тэрэ хадаа эгээн бага гаргашатайгаар ашаа шэрэхэ, арадай ажахын эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха зорилгоор манай ороной гол транспортнуудай хүдэлмэриие тааруулан ябуулха уялгатай.

Правительство энэ комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр. Бещевые баталаа. Юуб гэхэдэ, бүхы транспортын ажалябуулгые гол шухала транспорт болохо түмэр харгын хүдэлмэритэй зохилдуулан тааруулха хэрэгтэй. Комисси бүхы түрэлэй транспортые һайнаар ашаглахаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэ ёһотой. **(Альга ташалга).**

Иимэ шиидхэбэридэ бидэниие нэгэ аягүй ушар, ушаршье бэшэ, харин хододоо боложо байһан үйлэ хэрэг тулхижэ асараа. Далайн флодой министерство өөһэдын суднануудтай юм. Манай суднанууд Куба руу ашаа шэрэдэг байба. Һөөргөө бусахадаа суднануудые ашаалжа, өөһэдынгөө портнуудта асархын тула ашаа абаха хэрэгтэй болоо һэн. Теэд манай корабльда гэжэ абтаһан ашаан ашаалагдахагүй байба. Юуб гэхэдэ Гадаадын худалдаанай министерство харин гүрэнэй кораблиие энээндэ хүлһэлһэн юм. Тэрэнь ашаанайнгаа хойноһоо ерээ. Энэ ашааень хубаалдажа абаһан байна. Юуб гэбэл, энэ суднада ашаа үгөөшьегүй һаа, түлөөһэеэ түлэхэ байгаабди. Манай хоёр министрнүүд хоорондоо ойлгосолдоогүй, харин тиихэдэнь мүнгэн һалхинда хаягдаа бшуу.

Ашаа шэрэлгые эмхидхэхын түлөө хэн харюусалгатайб гэжэ хоёр министрнүүд арсалдана. Ашаа шэрэлгые Гадаадын худалдаа наймаанай министерствоһээ абаад, Далайн флодой министерстводэ үгэхэ гэһэн һанамжа байһан юм. Энэ һанамжа зүб байгаа гээшэ ха. Гадаадын худалдаа наймаанай министр ашаа шэрэхэ тухайгаа Далайн флодой министерстводэ захяа үгэхэ ёһотой. Хэрбээ Далайн флодой министерстводэ суднануудай хүртөөгүй һаа, Гадаадын худалдаа наймаанай министр бэшэ, харин Далайн флодой министр суднануудые хүлһэлхэ ёһотой. **(Альга ташалга).** Тиигээд байбал, тэрэ хадаа өөһэдынгөө суднануудта, өөрынгөө транспортда ашаа абажа шадахагүй байхадаал, суднануудые хүлһэлхэ байха. Тиигээгүй һаа, хэлсэдэгэй ёһоор, судна юундэ хүлһэлэгдөөб гэжэ шүдхэршье мэдэхэгүй. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Транспорт дээрэшье экономическа хүдэлмэриин хэмжээ горьтойхоноор дээшэлүүлхэ, хүнүүдые тоолуулжа һургаха эрилтэ табигдана. Энээн тухай нэгэнтэ бэшэ хэлэхэ саг намда тудаа һэн, мүн үшөө дахин дабтаха хүсэлэнтэйб: ашаа шэрэлгэдэ эгээн бага зөөри гаргашалхын тула нарин нягтаар тоолохо хэрэгтэй. Түмэр харгын гол зөөриин түхэриг бүхэндэ бидэнэр эгээн ехэ ашаа шэрэхэ ёһотойбди.

Промышленность болон хүдөө ажахыда шэнги транспорт дээрэшье өөрынгөө, тэрэшэлэн бүхы предприятиингаа ажалда эгээн ехэ аша үрэ туйлахын түлөө хүдэлмэришэн бүхэниие материальна талаар урмашуулха ленинскэ ёһо гуримые үргэнөөр бэелүүлхэ шухала.

Ашаа шэрэхэ талаар арад зоной гоо эрилтые хүсэд дүүрэнээр хангаха, пассажирнуудые һайнаар хангадаг болохо гээшэ транспортын хойшолуулашагүй зорилгонуудай нэгэн юм. Транспорт ганса үйлэдбэриие хангадаггүй. Транспорт гээшэ хүнүүдэй ажабайдалтай, ажаһуудалтай нягта холбоотой юм. Арадай материальна ажабайдал жэл бүри һайжарна. Промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтэ, хүдэлмэриин үдэрэй богони болголго, аяншалга, пансионадууд, курортнууд болон амаралтын байшангуудые олоор бодхоолго — эдэ бүгэдэ пассажирнуудые олоор зөөхэ хэрэгые хүгжөөнэ. Зам харилсаанай министерство, түмэр замай управлени пассажирнуудые һайнаар хангадаг болоо.

Гэбэшье эндэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии. Вокзалнуудта, тэдэнэй хоорондохи станцинуудта илангаяа зунай үедэ хүнүүд олоороо суглардаг. Вокзалнууд дээрэ билет худалдалга даншье орёо.

Город шадарай болон нютагай поезднууд тушаа хүн зонһоо олон гомдол ородог.

Город шадарай поезднуудта билет худалдахын тула касса-автомадуудые олоор байгуулха хэрэгтэй гээшэ ха. Худал мүнгэ абадаггүй, тэрээнһээ байтагай тиимэ худал мүнгэ табихаяа һанаһан хүндэ зохихо үгэ хэлэхэ машина бүтээжэ болохо байна. **(Зал соо энеэдэн болоно. Альга ташалга).**

Поездһоо поезддо пассажирнуудай һууха ябадалые үсөөрүүлхэ, поезд һэлгэнгүйгөөр, эгээн дүтын харгыгаар, томо узелнуудые тойрожо гү, али түмэр замай томо узелнуудта байнгүйгөөр поезднуудай гараха тухай Зам харилсаанай министерство, харгын управлени оролдохо ёһотой.

Түмэр зам дээрэ пассажирнуудые һайнаар эдеэлүүлхэ, пассажирнуудые ниитын эдеэ хоолоор хангахын тула олон кафе, столовонуудые бии болгохо тухай саг үргэлжэ анхаран оролдохо шухала.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

РОСТОВОЙ ОБЛАСТЬ. Новочеркасска электровоз бүтээлгын заводой комсомолшууд болон залуушуул ВЛКСМ-эй XIV съездые бэлэг болгон «Н-60» гэжэ серийн хүсэтэ электровоз бүтээһэн байгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): заводой комсомолшууд Г. Филатова, Ю. Поручиков, В. Шухардина, В. Никитеев, В. Сафронов, З. Гончарова, Е. Лопатнева гэгшэд 584-дэхи номерой электровозой дэргэдэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЫН ТҮГЭСХЭЛ

Поездоор ябаха гээшэ хүнүүдтэ амаралта болохо гэхэ гү, али хүн поездһоо буухадаа баяраар дүүрэн байха ёһотой. Зам харилсаанай министерство, профсоюзууд, худалдаа наймаанай органууд пассажирнуудые хангалгада байһан дутагдалнуудые түргөөр усадхажа, энэ шухала хэрэгтэ большевик ёһоной гурим байгуулха уялгатай.

Нүхэдүүд! Ажахыдаа демократическа централизм бэелүүлхэ ленинскэ ёһо гуримые хүтэлбэри болгон, парти, правительство һүүлэй жэлнүүдэй туршада транспортые эрхилхэ хэрэгые шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Хэдэн түмэр харгынууд, отделенинүүд болон транспортын предприятинууд томодхогдоо. Тэдэнэй эрхэнүүд үргэдхэгдөө. Энэ хадаа бүхы түмэр замай хүдэлмэридэ һайн нүлөө үзүүлээ.

Түмэр замые томодхохын хажуугаар, тэдэнэй управленинүүдэй захиргаанууд сомор болгогдоһон, хороогдоһон байна. Тэдэнэр урдань үлүү ехэ байгаа. Энээнһээ түмэр замай транспорт һайжараа. Теэд мүнөөшье хүтэлбэрилхы захиргаануудта үлүү юумэнүүд бии, тиимэһээ управленинүүдые шэнэдхэн хубилгаха ябадал дүүрээ гэжэ тооложо болохогүй.

Харгынуудта үлүүсэ ехэ захиралтанууд, элдэб олон заабари, телеграмманууд эльгээгдэнэ гэжэ партиин Центральна Комитедтэ мэдээнүүд ороно. Жэшээлхэдэ, Хойто-Кавказай түмэр харгыда үнгэрһэн жэл министерствоһээ 140 мянган телеграфна заабари ерэһэн гэхэ гү, али үдэр соо 385 телеграмма эльгээгдэһэн байна! Тэдэниие дүүргэхэһээ байтагай, уншажа үрдихэгүйлши! Управлени болон отделенинүүдшье министерствоһээ дутанагүй. Тэдэнэр өөһэдөө хэдэн арбаад мянган заабари болон телеграммануудые эльгээдэг.

Захиралтануудые багаар гаргаха, харин тодорхой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха тухай нэгэнтэ бэшэ хэлсэгдэһэн байха. Зам харилсаанай министерствын хүтэлбэрилэгшэд тоо бүридхэлэйнгөө гуримые дахин хаража үзөөд, хуушарһан бүхы юумые хаяха болоно. Хэрбээ тоо бүридхэл шэнээр харагдажа, сомор болгогдоогүй һаа, ямаршье захиралтанууд туһалхагүй. Хэрбээ тоосоон дотор тодорхой асуудал байгаа һаань, тэрээндэ харюусаха хэрэгтэй. Эгээл тиимэһээнь тэрэ асуудалда харюусаха хүдэлмэри, тоосоо табиха хүдэлмэри ябажал байдаг гээшэ.

Захяа заабаринуудые уншахын тулада бэшэ, тэдээн олон болохо бүреэ ажалда һаад хэдэг ха юм, харин нютагтаа үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо хүдэлмэрилэгшэдтэ олгожо үгэхэ хэрэгтэй.

Партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд транспортын урда табигдаһан туйлай ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада түмэр харгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлхэ, кадрнуудые шэлэн табихын, гүрэнэй журамые нарин нягтаар бэелүүлхын, илангаяа поезднуудай ябасатай, үнэтэй сэнтэй баялигай аюулгүй байлгатай холбоотой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда гүрэнэй журамые нарин нягтаар сахиха ябадалые хангаха, бүхы шэнэ, түрүү юумые эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байха уялгатай.

Нүхэдүүд!

Хэдэн үдэрэй саада тээ Ленинградта ошожо, гол түлэб судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэритэй, гражданска, мүн сэрэгэй — уһан дээрэ, уһан дорошье ябаха судна бүтээдэг заводуудтай танилсааб. Ленинградһаа ехэ баяр баясхалантайгаар бусажа ерээб гэжэ хэлэхэ байнаб. Бүтээгдээд байһан, мүн бүтээгдэжэ байһан корабльнуудые харааб, конструкторнууд, инженернүүд, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөб.

Манай конструкторнууд, инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй бүтээһэн ашаа шэрэхэ суднанууд ехэ һайшаамаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн сэрэгэйшье корабльнууд тон һайн! Урдань бидэнэр Далайн-сэрэгэй флодые хүгжөөлгэдэ байһан дутагдалнуудай түлөө сэрэгшэ нүхэдүүдээ нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлһэн байгаабди.

Флодой бүри һайн байхын тулада эрилтэ табидаг байгаабди. Энэ шүүмжэлэлнай хоо-һоор үнгэрөөгүй. Минии харагдан корабльнууд Далайн-сэрэгэй флодой мүнөө үеын хүгжэлтэдэ, сэрэгэй наука болон техникын мүнөө үеын хүгжэлтэдэ хүсэд харюусана. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Партиин Ленинградска обкомой болон горкомой, Ленсоведэй, Ленинградай совнархозой хүтэлбэрилэгшэд, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан гараһан барилгын эршэ хүсэн тухай, Ленинградай предприятинууд дээрэхи ехэ дэбжэлтэ тухай намда хөөрэжэ үгөө.

Тиимэ дэбжэлтэ мүн бусад промышленна центрнүүдэй коллективүүдтэ бии. Хүдэлмэришэн ангиин энэ зохёон байгуулхы эршэ зориг буурахагүй, харин жэлһээ жэлдэ ургаха ёһотой. Тиихэдээ бидэнэр партиин Программаар тодорхойлогдоһон хүгжэлтынгөө хэмжээе түргөөр туйлахабди. Тиин энээнэй һүүлээр, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулһанай һүүлээр, бидэнэр туйлаһанаараа һанаагаа амархагүйбди, харин шэнэ амжалтануудые туйлажа байхабди, урагшаа, ходол урагшаа дабшажа байхабди. **(Альга ташалга).**

Энээнтэй дашарамдуулан иимэ асуудал табиха хэрэгтэй байна. Манай орон дотор хүгжэлтэ ехэтэй мүнөө үеын машина бүтээлгын промышленность байгуулагданхай. Гэхэтэй хамта машина бүтээлгын заводууд газар бүхэндэ шахуу дүүрэн хүсөөрөө хүдэлнэгүй. Машина бүтээлгын заводууд орон дотор дунда зэргээр 1,4 халаан соо хүдэлнэ гэһэн мэдээ намда үгөө. Гансал томо түхеэрэлгэ бүтээлгэ дээрэ энээнһээ ехээр хүдэлнэ. Машина бүтээлгын заводуудай түхеэрэлгэнүүд нэгэ халаанай туршада хүдэлдэг гуримтай болошоо.

Нүхэдүүд, хэрбээ эдэ заводууд хоёр халаанда хүдэлөөд байгаа һаань, мүн тэндэ тодхогдоһон үнэтэй сэнтэй түхеэрэлгэнүүдэй хооһон байгаагүй һаань, хэды ехэ үнэтэй сэнтэй продукци бүтээн гаргагдаха байгааб гэжэ бодожо үзыт. Энэ хадаа үйлэдбэриингөө хэмжээе ехэ болгохо ямар ехэ арга боломжо гээшэб!

Сэхыень хэлэхэдэ, нэмэлтэ зөөри гаргашалангүй, машина бүтээлгын заводуудай хүсые хоёр дахин ехэ болгоожо болохо байна. Тиихын хажуугаар эдэ заводуудта эгээн үнэтэй түхеэрэлгэ бии ха юм!

Машина бүтээлгын заводто түрүүшээр һурагшаар, тиигээд слесареэр хүдэлһэн сагни һанаандам ороно. Слесарьнууд нэгэ халаанда хүдэлдэг байгаа. Харин тиихэдэнь токарна цех хоёр халаанда хүдэлдэг һэн.

Капиталистнуудай байха үедэ хүдэлмэриин үдэр 12 час соо үргэлжэлдэг бэлэй. Мүнөө манай предприятинуудта 7 час хүдэлдэг. Тиимэһээ түхеэрэлгээ һайнаар ашаглахын тулада манайхин хүдэлмэреэ хоёр халаанаар эмхидхэдэгбди. Тиихэдэмнай хүндэ бэшэ байдаг. Хүдэлмэриин үдэрэй бултанда хүсэд хэм нормотой болоогүй, Министрнүүдэй Соведтэ хүдэлэнхаар станогой дэргэдэ 7 час ажаллаһаниинь дээрэ гэжэ би сэхэ руунь хэлэхэ байнаб. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Таанад, профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд, бидэнэй ажалые хэм нормотой болгохо гэжэ оролдоногүйт, теэд юунэй түлөө гэшүүнэй түлбэри түлэһэнөө мэдэнэгүйб гэжэ нүхэр Шверниктэ ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ байхадань хэдэ дахин хэлээ һэм. Тэрээнние мүнөө нүхэр Гришин халажа оронхой, теэд мүн тиимэл гурим, зүгөөр багашагаар, баримталжа үргэлжэлһөөр. Тиигэбэшье нүхэр Гришин бидэнэрэйнгээ ажал хүдэлмэрие зарим тэды хэм нормотой болгожо байнхай. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташана).** Энэмнай нүхэд, зугаахин хэлэгдэнэ ааб даа, намайе таанад һайн ойлгоно бэзэт.

Тиигэбэшье түхеэрэлгые ашаглалгын асуудал—юрын юумэ бэшэ. Энэ хадаа айхабтар ехэ арга боломжотой байһыемнай гэршэлнэ. Түхеэрэлгын ашаглагдаха болзор һунаагдабал, машинанууд эдэржэ муудахаһаа гадна, хуушардаг бшуу. Машинын удаан хүдэлһэниинь балайшье һайтай бэшэ. Машиные ажалда үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, тэрэнэй конструкциин хуушаржа хэрэгээ буураагүй хэм соонь ашаглаха таатай зохид болзор байха ёһотой.

Манай конструкторнууд шэнэ, бүри һайн машинануудые бии болгохын тулада, хуушарһан түхеэрэлгые һэлгэхын тулада оролдолго гаргажа байдаг. Тиимэһээ түхеэрэлгээ һайнаар ашаглаад, техникээ хаба шадал соонь хүдэлгөөд байбал, манай машина бүтээлгын заводуудые дары түргэн шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ арга олгохо. Тиигээд байбалнай, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ бүри ехэ арга боломжо хангагдаха. Эдэ бүгэдэ гүрэн түрын ехэ удхашанартай.

Предприятинуудые хоёр халаан соо хүдэлгэхэдэ бүри олон хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй болохо байһаниинь элитэ. Теэд энэ зорилгошье шиидхэгдэжэ шадагдаха. Жэшээнь, ленинградайхид иигэжэ хэлэнэ: гэр байра барихын тула манда мүнгэ зөөри нэмэжэ үгэгты, тиигэбэл хүдэлмэришэдшье олдохол байха гэнэ. Энэнь зүйтэй дурадхал.

Предприятинуудые, тэдэнэй түхеэрэлгые һайнаар ашаглаһанай үндэһөөр машина бүтээдэг заводуудай барилга зарим тэды хорооожо, тэрэ мүнгэ зөөри олохобди. Тиигэжэ олдоһон мүнгэ зөөриие гэр байрын барилгада зорюулбал, аша туһатай байжа магад. Машина бүтээлгын заводууд гол түлэб һууринжаһан зонтой нютагуудта, залуушуул болон пенсиин наһанай хүнүүдээр олон газарнуудта байдагыень хараада абаха хэрэгтэй. Пенсионернүүд тухай юундэ хэлэнэбши гэхэдэ, эдэнэй олониинь ажал хэхэ арга хабатай аад, хүсэеэ гаргаха, эрдэм, мэргэжэлээ хэрэглэхэ аргагүйлөөд, сэдьхэлынь дунда ябадаг. Хэрбээ профсоюзууд, совнархозуудтай хамта пенсеэр хангалга тухай хуулиие зүбөөр хаража үзөөд, пенси, мүн ажал хэһэнэй түлөө тусхайта түлөөһэ абахаар хүдэлхые хүсэдэг, хүдэлжэ шадахашье песионернүүдые материальна талаарнь урмашуулха арга олгоболнай, хэдэн зуугаад мянган хүн заводуудта дуратай ошожо, ехэ аша үрэтэйгөөр ажаллахал байха гэжэ һананаб. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Энэ асуудалые бүри тодорхойгоор шэнжэлжэ үзэхэ, бүхы талаарнь тооложо гаргаха, хараада абаха гэжэ ленинградайхидтай ойлголсообди. Партиин Ленинградска обкомой секретарь нүхэр Толстиковто хонходожо, энэ асуудалаар хөөрэлдөөб. Ямар нэгэн һалбариин харьяата предприятинуудай талаар тооложо гаргаад үзэхэбди гэжэ хэлээ.

Ленинградайхидай энэ «нюуса» тухай танда хөөрэхын тула олониитын иимэ харюусалгатай суглаан болохо түмэр замшадай зүблөөе хэрэглэхэ хүсэлтэйб. Зүгөөр иимэ үүсхэл гаргаһан нэрэнь тэдэнэй болоно бэзэ. Юуб гэхэдэ иимэ үүсхэл эдэнэр лэ гаргаа бшуу, эдэнэр бусад республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай хүдэлмэришэдые уряалха байха. Обкомууд, илангаяа совнархозууд, заводуудай партийна организацинууд предприятинуудтаа иимэ шэнжэлгэ хэжэ үзэхэнь тон шухала. Түхеэрэлгэнүүдые хоёр халаан соо ашаглаха асуудал шиидхэхэ бэлэдхэл хээ һаань һайн байгаа.

Энэнэй ехэ, орёо асуудал байһыень бидэнэр бүгэдөөрэн мэдэнэбди. Эдэ бүгэдэ ашатай туһатай байха гэжэ тухайлнабди. Тиигэбэшье ганса тухайламжаар хүтэлбэри хэжэ болохогүй, мүн экономическа ба техническэ бодомжонууд байлсаха зэргэтэй. Энэ асуудалай ашатай туһатайе, бэелүүлэгдэхэ ёһотойе тиимэ бодомжонуудай лаблан баталха байһанда найданаб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Предприятинуудай хоёр халаанаар хүдэлмэрилөө һаань—ехэ нөөсэ, арга боломжо олдохо. Тиигэбэшье станогуудые, тэдэнэй түхеэрэлгэ бүтээн гаргадаг заводуудаа олон болгохын тула мүнгэ зөөри табилгада Госпланай ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй байһаниинь элитэ. Энэ хадаа манай предприятинуудые бүри оньһон нарин түхеэрэлгээр зэбсэгжүүлхэ хэрэг түргэдхэхын тулада шухала байна.

Һаяшаг нүхэр Косыгинтай Клин ошожо, хэмэл утаһа гаргадаг фабрикын хүдэлмэритэй танилсаабди. Тэндэ янза бүриин лэ машинанууд—манай өөһэдыншье, гадаадыншье машинанууд бии даа. Гансата зургаан операци бүтээдэг өөһэдын нэгэ станогые тэндэхи инженернүүд бидэндэ харуулаа. Хөөрэлдэһөөр байтар элирхэдээ, гансахан тиимэ станок тэндэ бии байба. Иимэ оньһон нарин станогой орондо тиимэл юумэнүүдые бүтээдэг зургаан станок заводой талмайнууд дээрэ һархайлдажа һууна. Һайн станогуудые олоор бүтээжэ, хуушануудаа һэлгээһаамнай, экономическа али тухай ехэ үрэ гараха байгаа гээшэб. Тиигэбэл, тэрэл талмайһаа нилээд ехэ продукци бүтээгдэн гараха бэлэй. Иимэ юумэ хэхын тулада электрын элшэ хүсэнэй ехээр хэрэглэгдэхэ байһаниинь элитэ. Тиигэбэшье энэнь гол зүйл бэшэ, харин зургаа дахин ехэ продукци бүтээн гаргаха болоно ха юмбибди.

Нүхэдүүд, гансашье Клинэй фабрикада ажал хэрэг иимэл бэшэ. Завод бүхэндэ иимэ юумэн олдожо болохол байха. Ямаршье заводто ошоод харагты, энэ мэтын жэшээнүүдые олоор олохол байхат.

Америкэдэ ошоод ябаха үедэм тэндэхи нэгэ заводто бидэниие оруулхын тула президент Эйзенхауэр Питтсбургдахи «Места» гэдэг фирмын томо заводой эзэн, өөрынгөө танил эхэнэрые гуйгаа һэн гэжэ үгэнүүдэйнгээ нэгэн соо би хөөрөө бэлэйб. Холбоото Штадуудай правительство фабрикантын—фирмын эзэнэй зүбшөөлгүйгөөр таниие заводто ошохоор урижа шадахагүй юм. Тэрэ эхэнэрынь зүбшөөл үгөөд, бидэнэршье тус фирмын заводто ошохо аргатай болоо һэмди. Намда хэлэһэнэйнь ёһоор, тэрэ фирмые американецууд һайнда тоолодог байгаа. Цехүүд соогуур ябаад харахадам, зуруд харгыень һаяхан заһабарилһан хэбэртэй байба. Тухайлхада, нүхэ һүбэ гараад, һаял асфальтаар хушаһан байгаа хаш. Директортэнь иигэжэ хэлэбэб:

— Манай ерэхын урда тээхэнэ иигэжэ заһагдаалтай?

— Тиигээ,— гээд харюусаба.

— Манайда баһал тиигэдэг, танайдашье тиимэ юумэн хэгдэдэг янзатай, — гэжэ ажаглан хэлэбэб! **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташана).**

Саашаа ябахадам, ялталгын станок һууба. Заводто хүдэлһэн сагһаам хойшо табяад жэл үнгэрөө, тиихэдэ иимэл станогууд байгша бэлэй гээд ажаглабаб. Заводтонь шэнэшье юумэн, хуушаншье түхеэрэлгэ бии. Тэрэл цех соо мотортой заахан хюрөө хараабди. Тэрээгээр лэ хюрөөдэдэг байна. Тиимэ хюрөө хараад, фирмын түлөөлэгшэдэ иигэжэ хэлэбэб: бүри 1909 ондо, минии багахан хүбүүн байхадам, тэрэ заводто иигэжэл таанад шэнгеэр хюрөөдэдэг бэлэй. Харин мүнөө, табин жэл үнгэрһэн хойно, таанар Америкэдэ тиимэ юумэ хэжэ байналта.

Ямаршье заводто хамта ошоод үзээ, хуушарһан олохон лэ түхеэрэлгэ хараха байхабди гэжэ дабтан хэлэнэб. Түхеэрэлгые шэнэдхэн һэльбэлгэ гансашье предприятинуудай директорнүүдһээ дулдыдахагүй байһаниинь элитэ. Хуушан, хэрэгээ буураһан түхеэрэлгэнүүдые шэнээр һэлгэхын тулада шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ гаргажа хэр үрдиһэнһөөмнай энэ хэрэгэй дулдыдахань элитэ. Бүри оньһон нарин станогой түхеэрэлгэ үшөө олоор бүтээн гаргаха, автомат лининүүдые, станогууд-автомадуудые бии болгохо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала болоод байна гээшэ ха. Гэхэтэй хамта зэр зэмсэгүүд, хүдэлмэриин хэрэгсэлнүүдые бүри һайн болгохо шухала байһаниинь мэдээжэ.

Энээниие Госплан, совнархозууд, республикануудай госпланууд һайтар бодожо үзэхэ ёһотой.

Нүхэдүүд! Манай парти коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай арадуудые эмхидхэн жагсаагаа. Олон жэлэй урда тээ, граждан дайнһаа һаяхан гараад, социализм байгуулха түрүүшын алхамуудые хэжэ байха үедэмнай, Владимир Ильич Ленин иигэжэ бидэндэ захиһан юм: «...Коммунизмда оролгые **бэлдэхэ**—хэдэн олон жэлэй хүдэлмэреэр бэлдэхэ хэрэгтэй». (Зохёолнуудай 33-дахи том, 36 хуудаһан).

Ленин багшын тэрэ хэлэһээр хэдэн олон жэл үнгэрөө. Совет хүнүүдэй бүхэли үетэн хүсэ шадалаашье, ами наһаяашье хайрлангүй ябажа, хэрзэгы шэрүүн дайсадтай хатуу шангаар тэмсэн, Ленинэй захяае дүүргээ, коммунизмда орохо бэлэдхэл хээ. Тиимэ юумэ туйлахаһаа гадна, мүн бидэнэр өөһэдөө коммунизм байгуулжа эхилэнхэйбди. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Манай парти, совет арад мүнөө шэнэ Программатай болоо. Партиин Программа манай ажабайдалай, ажал ябуулгын хуули болоно. Мүнөө энэ Программаяа амжалтатайгаар бэелүүлгэ—гол шухала хэрэг мүн.

Партийна организацинууд XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна, партиин съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулхын тулада ехэ юумэ хэгдэнэ. Энэнь һайн. Тиигэбэшье манай эмхидхэлэй, пропагандын хүдэлмэридэхи гол дутуу дунда тухайда тэмдэглэн хэлэхэ хэрэгтэй байна. Партийна хүдэлмэрилэгшэд, пропагандистнууд, агитаторнууд, тэрэшэлэн хэблэлэй органууд партиин Программа тухай элидхэхэ хөөрэхэдөө, гол заабаринууд тухайдань толилон бэшэхэдээ, хорин жэлэй үеэр юун болохоб, тиихэдэ ямар юумэ туйлахабибди гэһэн асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг байна.

Хоёрдохи арбан жэлэй эсэстэ экономикомнай тэды дахин хүгжэхэ, манайда тиимэ, тиимэ юумэнүүд бии болохо, гэр байранууд түлөөһэгүй болохо, иишэ тиишээ миинтээр ябадаг болохобди гэхэ мэтээр зарим хүдэлмэрилэгшэд баталан хэлэдэг байха юм. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, коммунизмын хамаг аша туһые дэлгэн харуулдаг.

Зол жаргал, зол жаргал, зол жаргал гэһэн нэгэл үгэ заха үзүүргүй дабтагдана. Иимэ юумэн өөрөө зүндөө орожо ерэхэ гэһэн бодол хүнүүдэй сэдьхэлдэ түрэжэ болохо байна бшуу. Тиимэ хөөрөө шагнаад байхадаа, ши юугээ идхана номнонош, тэдэ зол жаргал гэдэгүүдээ энэ гэһээр үгыш гэжэ зарим хүнүүд хэлэхэдээшье болохо. Теэд минии һанахада, үгэ хэлэгшые зогсоогоод: иимэ юумэ хайшан гээд туйлагдахаб, иимэ зол жаргал хангахын тулада хэн оролдолго гаргаха ёһотойб?—тэрээн тухайдал хэлыт гэжэ асуухашье хүнүүд байха даа.

Хорин жэлэй үнгэрхэдэ ямар болохоб гэжэ хэлэхэнь бэлэн ааб даа. Яахадаа бэлэн бэ? Хорин жэлэй үнгэрхэдэ иимэ болохо гэхын тулада мүнөө байһанһаа бүри ехэ бүтээсэтэйгөөр ажаллаха тухай хэлэхэ хэрэгтэй болохо. Харин энэ гэһээр юу хэхэб гэжэ хэлэхын тулада мүнөөнэйхиһөө бүри ехэ юумэ бүтээхэ тухай хэлэхэ, бии байһан дутуу дундануудаа зайсуулха тухай хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Мүнөөдэрэйхиһөө ехэ юумэ хэхын тулада үглөөдэр бүри ехэ юумэтэй байха гэһэн удхатай ха юм!

Нэгэ зарим элидхэлшэд амараа хараад, тон хүнгэн замда ородог, мүнөөдэр, үглөөдэр юу хэхэ тухай хэлэнгүй үнгэрдэг байна. Энэнь манай пропагандада, тиимэ болохолоороо, манай партиин хэрэгтэ хохидол ушаруулна.

Элидхэл, лекци болон хөөрэлдөөнүүдэй хубхай хооһон бэшэ, харин удха түгэс, һонирхолтой байхынь тулада, бидэнэй шиидхэхэ зорилгонуудтай холбоотой байхынь тулада элидхэлшэд, пропагандистнууд болон агитаторнуудта зүб заабари үгэхэ, шухала хэрэгтэй материалнуудаар тэдэниие хангаха шухала.

Гансахан хожомоо ямар үрэ дүнгүүдэй туйлагдаха байһан тухайда бэшэ, харин Программын бэелүүлэгдэжэ байгаа эхин шатада урагшаа дабшалгадамнай һаад тойбо татадаг бүхы юумые замһаа зайсуулгада ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Эрьедэ хүрэмсөөрөө ямар нэгэн суднада һуугаад, нүгөө эрье хүрэтэр дабшаха, тиигээд лэ коммунизмда орошохо шэнгеэр коммунис байгуулалтын хэрэгые ойлгожо болохогүй. Гансата иимээр дабшажа шадагдахагүй ха юм.

Коммунизм байгуулгын хэрэгые тайлбарилхадаа, партиин Программаар хараалагдаһан эхин шатаһаань эсэсэй шатада хүрэтэр гансада харайжа болохогүй. Энэ замые газар дээгүүр ябажа гаталха, оролдосотой габшагайгаар ажаллажа, тэмсэжэ туйлаха хэрэгтэй.

Коммунизм байгуулхын түлөө хорин жэл соо тэмсэхэдээ ходо оролдосотойгоор ажаллаха, үдэр бүри, час бүхэндэ ажаллаха хэрэгтэй. Ажалаар, ажалаар лэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа, арад зоной материальна, оюун ухаанай эрилтэнүүдые бүрин хангахын тула шухала бүхы юумэ бии болгожо шадагдаха.

Нүхэдүүд! В. И. Ленин, Коммунистическэ парти арад зониие революцида жагсаан бодхооходоо, хүдэлмэришэн ангиие дарлагшадһаань сүлөөрүүлхын түлөө, ажалшадта һайн һайхан, эрхэ сүлөөтэ байдал олгохын түлөө тэмсэһэн юм. Дайсад революциин һүүлээр Совет засагые үгы хэхын, арад түмэнэй туйлалтануудые буляан абахын тулада шадаха бүхы юумэеэ хэһэн байгаа. Хүдэлмэришэн анги, ажалша зон дүрбэн жэлдэ үргэлжэлһэн граждан дайе, гадаадын интервенциие үзэжэ гараа бэлэй. Дайнай үедэ юумэ үйлэдбэрилхэ арганьболоогүй, харин арадай ажалаар бии болгогдоһон юумые һандаргаха, олон тоото дайсадһаа хамгаалхын тула түрэл газар дайдаяа өөһэдын шуһаар будаха ушартай болоһон юм. Ажалшан арадай эрхэ сүлөөе, манай марксистско-ленинскэ һургаал дотор заагдаһанай ёһоор ажабайдалаа зохёон хатуу шанга тэмсэл дотор хамгаалхын тулада дайлалдажа, хэдэн зуугаад мянган хүн ами наадаа үгэһэн байна.

Манай арадай ажа[л] дахи тон бэрхэтэй энэ нэрэтэй түрэтэйгөөр гат[гаа] даа. Октябриин рево[люци] һүүлээр арад зоной ү айхабтар ехэ тэдэ бэрх нүүдые мүнөө бидэнэй байгаа ургалта хүрэх бэрхэшээлнүүдтэй ор жэшэхын аргагүй. Хүдэ[лмэри]шэн анги, ажалша тар[яа] бүхы совет арад өөһэд замдахи хамаг бэрх хаалта боолтонуудые гаража, ажахыгаа үндэ шэнэдхэн хубилгаад, эко[номи]ческа талаараа гээгдэн син һуурида эгээн түр циалис гүрэнние түүхэтэ нихон болзор соо бии бо Энэмнай экономикынгоо жэлтын талаар мүнөө дээрэ хоёрдохи һуури, болон соёлой асуудал —дэлхэй дээрэ нэгэдэх эзэлнэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Хорин жэлэй эсэстэ лохоб гэжэ имагтал дэнгүй, харин мүнөө коммунис байгуулалты лаар ямар тодорхой нууд бэелүүлэгдэхэ бай хайдань бодожо үзэһы дүүд. Хорин жэлэй эсэ лагдаха юумэн тухай х бэлэн. Тэрэнние хайшан туйлахаб гэжэ харуулх лээд орёохон байна. Тиг энээнние хэхэ уялга Мүнөө хэхэ юумэн даа зүбөөр ойлгохо, м хараа шугам барин бэелүүлхэ ёһотойбди. бэл, манай хүсэн саг арьбадхагдаха, совет коммунизмын шалтада гөөр хүрэхэ.

Коммунизм байгуул рэгтэ ажалай бүтээсы шэлэлгэ айхабтар удхашанартай гэжэ да ходо дабтан хэ Энэнь зүб, энээн тухай хэрэгтэй. Тиигэбэшье хүнэй элидхэлые гоё лада ходо хэрэглэгдэд болошоо. Ажалай үнд сэ яагаад туйлагданаб ажалай бүтээсые саг дээшэлүүлхын тулада, дэһэн единицэ бүхэндэ дадаг хүсые хороохын дукциин шанарые дээш хын тула юун хэгдэхэ гэжэ партийна, ажахын нуудай зарим хүдэлмэ шэдэй бодоогүй байһ гэмшэлтэй.

Эдэ асуудалнууд ман хы эмхидхэлэй, пропаг хүдэлмэриин гол анх хододоо табигдаха Бидэнэр бүгэдөөрэн эн ехэ хэрэгтэй өөһэдынгөө хүсэ шадал, эрдэм б зорюулан, шэн зориг хүдэлмэрилхэ, Ленин ажаллаха ёһотойбди. Ти нэйл үндэһөөр коммуни гуулжа шадахабди.

Арад зондо айхабтар ла, агууехэ Эхэ оронойтуһын, коммунизмын и тулада зорюулагдадаг ехэ ажалдаа амжалта туйлахыетнай хүсэдэ таанадта, мүн таанадаа жуулан, оронод түмэр за дай бүхы армида Центральна Комитедэй, скэ правительствын үшөө дахин хүсэхыемни шөөгыт! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Манай советскэ л агуухэ үг зорилго коммунизм тээшэ бүри нөөр дабшаг лэ! (Н **үни удаан альга ташалга** **лоно. Булгадаа хүл дээ** **добо. «Ура» хашхара** **«Манай түрэл Коммун** **скэ парти мандаха бол** **гэһэн юрөөлэй үгэнүүд** **дана!).**

Редакторай орл М. Н. НИМАЕ

Эсэгэ ОЖИГОВ Ни Николаевичын сагһаа у һа бараһантай дашарам «Бурядай залуушуул» г редактор И. Н. Ожиговто нэй булынхидтэ Бурядай «Правда Бурятии», үнэн», «Бурядай залуу «Коммунизмэй туло» нүүдэй редакцинууд гү гөөр шаналжа байһа дүүлнэ.

Манай адрес, телефону

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛ ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации — 35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров — 4 отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—3 Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00871. Зак. № 75